ΑΣΤΗΡ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

«Τὰ πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε».

Ἔτος 59ον. ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ, 1923. Ἀριθ. 10.

Η ΝΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟ ΒΡΑΒΕΙΟΝ

«Ὁ νικῶν, οὗτος θέλει ἐνδυθῆ ἱμάτια λευκὰ καὶ δὲν θέλω ἐξαλείψει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς καὶ θέλω ὁμολογήσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ». (Ἀποκάλ. γ'. 5).

Τὸ προκείμενον ἐδάφιον προϋποθέτει τὴν ὕπαρξιν ***ἀγῶνος, μάχης***· διότι λέγει «Ὁ νικῶν», καὶ εἶναι φανερὸν ὅτι διὰ νὰ ἐπέλθῃ νίκη, πρέπει νὰ προηγηθῇ ἀγών, πάλη. Καὶ πράγματι ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι πάλη—πάλη ἀδιάκοπος καὶ σφοδρά, πάλη μέχρις αἵματος· διότι ὁ πιστὸς ἔχει νὰ παλαίσῃ οὐχὶ κατ' ἀνθρωπίνων ἐχθρῶν, ἀλλὰ κατὰ δυνάμεων ὑπερανθρώπων. «Διότι ἡ πάλη ἡμῶν», γράφει ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Ἐφεσίους, «δὲν εἶναι ἐναντίον εἰς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλ' ἐναντίον εἰς τὰς ἀρχάς, ἐναντίον εἰς τὰς ἐξουσίας, ἐναντίον εἰς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, ἐναντίον εἰς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Ἐφεσ. στ'. 12).

Εἶναι δὲ τὸ πρὸ ἡμῶν χωρίον διακήρυξις περιέχουσα καὶ ὑπόσχεσιν ἀμοιβῆς εἰς τὸν διεξάγοντα νικηφόρως τὴν πάλην ταύτην. Ἡ ὑπόσχεσις δὲ τῆς ἀμοιβῆς ὑποθέτει τὸ δυνατὸν τῆς ἐπιτυχίας εἰς πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους ὑπὲρ πίστεως· «Ὁ νικῶν», λέγει, ἤγουν, ***πᾶς ὅστις νικήσῃ***, ἐπομένως πάντες οἱ νικῶντες. Πόσον διάφορος ὁ Χριστιανικὸς ἀγὼν ἀπὸ τοὺς ἀνθρωπίνους ἀγῶνας! Εἰς τούτους ἓν εἶναι τὸ βραβεῖον, ἀδιάφορον πόσοι εἶναι οἱ ἀγωνιζόμενοι. Ἐνῷ ὁ Χριστιανικὸς ἀγὼν θέτει ἔμπροσθεν ἑκάστου ἀγωνιζομένου τὸ ἴδιον βραβεῖον. Οἱ ἀγωνιζόμενοι ἐπομένως εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον δὲν εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ καταφεύγουν, ὡς οἱ ἀγωνισταὶ εἰς τοὺς ἀρχαίους ἀγῶνας, εἰς διάφορα τεχνάσματα, ὡς λ. χ. ὑποσκελίσεις, κλπ., ἵνα καταβάλουν τοὺς συναγωνιζομένους. Ἀρκεῖ νὰ συμμορφωθοῦν πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ ἀγωνοθέτου καὶ θὰ λάβουν ***ἕκαστος*** τὸ βραβεῖόν του.

Δοθέντος ἐπομένως ὅτι ἡ Χριστιανικὴ ζωὴ εἶναι μία πάλη, εἷς ἀγών, μία μάχη, ἐγείρονται δύο κύρια ζητήματα: ***Πρῶτον***, πρὸς ποῖον ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν; ποῖον ἢ τί ἔχομεν νὰ νικήσωμεν; ***Δεύτερον***, πῶς πρέπει νὰ ἀγωνισθῶμεν ἵνα νικήσωμεν καὶ λάβωμεν τὸ βραβεῖον;

Ὁ πιστὸς ἐν τῷ περὶ τῶν ὅλων τούτῳ ἀγῶνι ἔχει νὰ παλαίσῃ κατὰ πολλῶν ποικίλων καὶ ἰσχυρῶν ἐχθρῶν καὶ κωλυμάτων· ἐγὼ ὅμως θέλω ἀναφέρει μόνον τοὺς κυριωτέρους ἐξ αὐτῶν.

1. Ὁ πρῶτος καὶ φοβερώτατος ἐχθρός, τὸ δυσκολώτατον τῶν κωλυμάτων, εἶναι ***τὸ Ἐγώ, ὁ ἑαυτός μας.*** Ναί, ἀδελφοί μου, αὐτὸ τὸ ἐν ἡμῖν κἄτι τι, τὸ ὁποῖον καλοῦμεν ***ἐγὼ***—αὐτὸς ὁ ἐν ἡμῖν αὐτοκράτωρ—αὐτὸς ὁ ἀπόλυτος κύριος εἶναι τὸ πρῶτον πρᾶγμα, κατὰ τοῦ ὁποίου ἔχομεν νὰ παλαίσωμεν. Αὐτὸ τὸ σαρκικὸν φρόνημα, τὸ ὁποῖον βασιλεύει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, εἶναι ὁ ἰσχυρώτατος ἀντίπαλος τῆς εὐσεβείας. Ἔχομεν λοιπὸν νὰ παλαίσωμεν κατὰ τῆς ***ἐχθρότητος*** αὐτοῦ· τὸ σαρκικὸν πνεῦμα εἶναι ***ἔχθρα πρὸς τὸν Θεὸν*** καὶ πρέπει νὰ καταβληθῇ καὶ νὰ καθυποταχθῇ. «Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς εἶναι ἔχθρα πρὸς τὸν Θεόν, ἐπειδὴ εἰς τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ δὲν ὑποτάσσεται ἀλλ' οὐδὲ δύναται. Ὅσοι δὲ εἶναι τῆς σαρκός, δὲν δύνανται νὰ ἀρέσουν εἰς τὸν Θεὸν» (Ρωμ. η' 7, 8). Πρέπει νὰ παλαίσωμεν κατὰ τῆς ***ἀδιαφορίας*** του. Πόσον ἰσχυρὸς, πόσον ἐπίμονος καὶ πείσμων ἀντίπαλος εἶναι ἡ ἀδιαφορία ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ πόσον δύσκολως ὑπερνικᾶται! Τὰ ἐννέα δέκατα τῶν ἀνθρώπων ἀπόλλυνται ἕνεκεν ***ἁπλῆς καὶ ἀδικαιολογήτου ἀδιαφορίας***. Τοῦτο παρατηροῦμεν εἰς ὅλας τὰς Χριστιανικὰς κοινωνίας τοῦ κόσμου, δυστυχῶς δὲ καταφανέστατα καὶ παρ' ἡμῖν. Τὶ εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον σύρει τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὰ ἐγκλήματα; Ἡ περὶ Θεοῦ καὶ τῶν ψυχῶν των τελεία ἀδιαφορία. Τὶ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καθιστᾷ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἄκαρπον: Ἡ ἀδιαφορία τῶν ἀνθρώπων. «Τὶς ἐπίστευσεν εἰς τὸ κήρυγμα ἡμῶν καὶ ὁ βραχίων τοῦ Κυρίου εἰς τίνα ἀπεκαλύφθη,» ἔκραζεν ὁ προφήτης Ἡσαΐας, καὶ εἶχε δίκαιον, διότι καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ, ὅπως καὶ τὴν σήμερον, πάντες ἦσαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀδιαφορίας. Τὶ εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κρατεῖ τοὺς ἀνθρώπους εἰς πλάνην καὶ δεισιδαιμονίαν; Ἡ ἀδιαφορία. Οἱ ἄνθρωποι δὲν φροντίζουν, δὲν τοῖς μέλει τὶ πιστεύουν, τὶ πράττουν, τὶ λέγουν, πῶς φέρονται. Πάντα τὰ ἄλλα εἶναι εἰς αὐτοὺς ἀδιάφορα, ἐκτὸς τῆς κορέσεως τῶν παθῶν αὐτῶν—ἐκτὸς τῆς εὐχαριστήσεως τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς πληρώσεως τῶν σαρκικῶν αὐτῶν ἐπιθυμιῶν. Τὶ ἦτο ἐκεῖνο, ὅπερ ἔκαμε τὸν ἡγεμόνα Φήλικα νὰ εἴπῃ εἰς τὸν Παῦλον, ὁμιλοῦντα περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ περὶ μελλούσης ***κρίσεως, καί περ ἔντρομος γενόμενος*** ἕνεκα τούτων: «Ὕπαγε τώρα καὶ ὅταν λάβω καιρὸν θέλω σὲ μετακαλέσει» (Πράξ. κδ' 25); Ἡ ἀδιαφορία. Πρέπει νὰ παλαίσωμεν κατὰ τῆς ***ἀνειλικρινείας*** καὶ τοῦ ***ἀπατηλοῦ*** τοῦ ***ἐγὼ τούτου—τοῦ ἑαυτοῦ μας.*** «Πῶς; Ἀνειλικρίνεια καὶ ἀπατηλότης τοῦ ἑαυτοῦ μας πρὸς ἡμᾶς αὐτούς;» θέλουσιν ἀνακράξει ἴσως οἱ ἀκούοντες· «τοῦτο εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον. Ὁ ἄνθρωπος νὰ ἦναι ἀνειλικρινὴς καὶ ἀπατηλὸς πρὸς ἑαυτόν; ποτέ!» Καὶ ὅμως, φίλοι καὶ ἀδελφοὶ, εἶναι ἀληθέστατον. Ἡ Γραφὴ διὰ τοῦ Προφήτου Ἱερεμίου (ιζ'. 9) διακηρύττει, ὅτι ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἀπατηλὴ ὑπὲρ πᾶν πρᾶγμα καὶ σφόδρα διεφθαρμένη, καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐὰν θέλῃ νὰ προσέξῃ, δύναται, νὰ τὸ ἐννοήσῃ, νὰ τὸ ἀνακαλύψῃ.

2. Μετὰ τὸ Ἐγὼ ὁ ἰσχυρὸτατος ἀντίπαλος, ὁ μέγιστος τῶν ἐχθρῶν μας εἶναι ***ὁ κόσμος.*** Ὅταν δὲ λέγωμεν ***κόσμον***, δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἄψυχον φύσιν, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου τούτου, τούς ζῶντας διὰ τὸν κόσμον τοῦτον καὶ μὴ ἔχοντας ἀνώτερον τούτου σκοπὸν ἢ μέλημα. Ὁ πιστὸς ἔχει νὰ παλαίσῃ κατὰ τῆς ***ἔχθρας***

καὶ τῆς **ὀργῆς** τῶν ἀνθρώπων τούτων. Πάντες οἱ θέλοντες νὰ ζῶσι κατὰ Χριστὸν **εὐσεβῶς** θέλουσι διωχθῆ (Πραξ. ιβ'. 22). Ἡ φιλία τοῦ κόσμου τούτου εἶναι ἔχθρα πρὸς τὸν Θεόν· ὅστις λοιπὸν θελήσῃ νὰ ἦναι φίλος τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. Καὶ τἀνάπαλιν, ὅστις δὲν συμμορφοῦται μὲ τὸν κόσμον, μὲ τὰς ἕξεις καὶ πράξεις του, καταδιώκεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἔχει νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν θελγήτρων καὶ τῶν **κολακειῶν** αὐτοῦ, πάντες δ' ἡμεῖς ἐκ πείρας γνωρίζομεν πόσον ἰσχυρῶς ἐπιδρῶσι καὶ ἐπηρεάζουσι τοὺς ἀνθρώπους αἱ κολακεῖαι καὶ τὰ θέλγητρα τοῦ κόσμου: «Υἱέ μου», ἔλεγεν ὁ Σολομών, «ἐὰν οἱ ἁμαρτωλοὶ (οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου) θελήσωσι νὰ σὲ δελεάσωσι, μὴ θελήσῃς» (μὴ συγκατατεθῇς). Ἔχει νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν χειροκροτημάτων του. «Ὁ δὲ λαὸς ἐπεφώνει, Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐχὶ ἀνθρώπου» (Πραξ. ιβ' 22). Πάντες δ' ἡμεῖς γνωρίζομεν πόσον ἐπιζήτητα καὶ πόσον εὐχάριστα εἶναι τὰ χειροκροτήματα!

3 ***Τρίτον*** ἐχθρὸν ἔχομεν τὸν ***θάνατον.*** Ὁ θάνατος εἶναι ὁ ἔσχατος καὶ τρομερώτατος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος ἔχει τι τὸ ἀποτρόπαιον. Μὲ ὅλην τὴν βεβαιότητα, τὴν ὁποίαν ὁ πιστὸς ἔχει ἐν ἑαυτῷ περὶ τῆς μελλούσης ἀσφαλείας του, ὁ θάνατος παρίσταται ἔμπροσθέν του περιβεβλημένος μὲ κἄτι τι τὸ μυστηριῶδες καὶ τρομερόν. Ὅθεν καὶ αὐτοὶ οἱ πιστοί ἔχουν νὰ παλαίσουν κατὰ τῶν ***φόβων*** τοῦ θανάτου (Ἑβρ. β'. 15). Κατὰ τῶν ***πόνων*** αὐτοῦ. Ὁ θάνατος ἔχει κέντρον, ἔχει πόνους καὶ κατ' αὐτῶν πρέπει νὰ παλαίσῃ ὁ πιστός. Ἔχει νὰ παλαίσῃ κατὰ τῶν ***καταστροφῶν καὶ τοῦ θριάμβου του.*** Ὅταν βλέπωμεν τὸ ὡραῖον τοῦτο σῶμα, τὸ ὁποῖον φέρομεν καὶ τὸ ὁποῖον τόσον ἐπιμελῶς περιποιούμεθα, νὰ μεταβαίνῃ ἀπὸ τῆς κινήσεως εἰς τὴν ἀκινησίαν καὶ ἀδράνειαν, ἀπὸ τῆς ζωῆς εἰς τὴν νεκρότητα, τὴν σῆψιν καὶ τὴν δυσωδίαν, χωρὶς νὰ θέλωμεν ἀνατριχιάζομεν, συλλογιζόμενοι ὅτι καὶ ἡμεῖς μιὰν ἡμέραν θὰ καταντήσωμεν εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην (Ἰωάν. ια'. 39).

4· Ἄλλος ἐχθρὸς εἶναι ὁ *Διάβολος*, ὅστις εἶναι ἐχθρὸς ***ἀόρατος, παμπόνηρος, τολμηρός,*** πολυμήχανος, προσβάλλων ἐξ ἀπροόπτου καὶ ἐκ τοῦ ἀφανοῦς—ἔξωθέν τε καὶ ἔσωθεν—διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας—ὡς ἐχθρὸς καὶ ὡς φίλος—μὲ ὑποσχέσεις μεγάλας καὶ πλουσίας—τὸν κόσμον ὁλόκληρον. Πόσον δὲ δύσκολως καταβάλλεται ὁ τοιοῦτος ἐχθρός, πάντες ἡμεῖς ἐκ πικρᾶς πείρας γνωρίζομεν.

Τὸ δεύτερον ζήτημα εἶναι: ***πῶς θὰ δυνηθῶμεν νὰ κατανικήσωμεν πάντας τούτους τοὺς ἐχθρούς;***

Ἡ ἀπάντησις εἶναι βραχεῖα καὶ σαφής: ***Διὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ μόνον τοῦ Χριστοῦ.*** Μερικώτερον δέ: 1) Διὰ τῆς σκέψεως. «Αὕτη εἶναι ἡ παρηγορία μου ἐν τῇ θλίψει μου. Ἐνεθυμήθην τὰς ἀπ' αἰῶνος κρίσεις σου, Κύριε, καὶ ἐπαρηγορήθην» (Ψαλμ. ριθ'. 50). Ναί, ἀδελφοί, εἷς τῶν τελεσφόρων τρόπων τῆς κατανικήσεως τῶν ἐχθρῶν τούτων εἶναι τὸ σκέπτεσθαι περὶ τῶν ***ὁδῶν*** μας, περὶ τῆς ***πνευματικῆς*** ἡμῶν ***καταστάσεως***, περὶ τῶν ***μέσων*** τῆς παλινορθώσεως ἡμῶν διὰ τοῦ Χριστοῦ, ὡς τοῦ ἱλασμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, καὶ τέλος περὶ τοῦ ***τέλους*** ἢ

τοῦ σκοποῦ τῆς πίστεως—ὅστις εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ψυχῆς μας, περὶ ὅλων τούτων πρέπει ἀδιαλείπτως νὰ σκεπτώμεθα.

2) Διὰ τῆς ***πράξεως***, τῆς ***ἐνεργείας***. Πρέπει νὰ ***ἐργαζώμεθα ἐν ἱλαρότητι, ἀδιαλείπτως***, συντόνως. Πρέπει νὰ πράττωμεν πάντα τὰ ὡρισμένα, νὰ τὰ πράττωμεν δὲ ***σήμερον, τώρα, ἀμέσως***. «Πάντα ὅσα εὕρῃ ἡ χείρ σου νὰ κάμῃ, κάμε κατὰ τὴν δύναμίν σου, διότι δὲν εἶναι πρᾶξις οὐδὲ λογισμὸς οὐδὲ σοφία οὐδὲ γνῶσις ἐν τῷ ᾅδῃ, ὅπου ὑπάγεις» (Ἐκκλησ. θ΄. 10).

3) ***Διὰ πίστεως ζώσης***, δηλ. ἐνεργούσης, προοδευτικῆς, σωζούσης—πίστεως ἐργαζομένης δι᾽ ἀγάπης, καθαριζούσης τὴν καρδίαν καὶ νικώσης τὸν κόσμον (Α.΄ Ἰωάν. ε΄. 4).

Ἂς ἴδωμεν τώρα ποῖα θὰ ἦναι τὰ ἀποτελέσματα τῆς τοιαύτης ***νίκης***—ποῖον τὸ ***βραβεῖον***.

Εἷς τῶν μεγάλων καὶ διακαῶν πόθων τοῦ πιστοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἡ τελεία ***ἀπελευθέρωσις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας***. Ἡ ἁμαρτία παρουσιάζεται εἰς αὐτὸν ὑπὸ παντοίας μορφὰς καὶ τὴν προσβάλλει, ὡς προεῖπον, πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως, ἐν ὅσῳ εὑρίσκεται ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ. Ἀλλ᾽ ἐν οὐρανῷ θὰ ἦναι ἐλεύθερος τοῦ ὀχληροῦ καὶ μεγάλου τούτου ἐχθροῦ, διότι ἀπὸ τοῦ εὐδαίμονος ἐκείνου τόπου, ἀπὸ τῆς μακαρίας ἐκείνης καταστάσεως θὰ ἀποκλεισθῇ διὰ παντὸς ἡ ἐνοχλοῦσα τὸν πιστὸν ἁμαρτία. Οὔτε ἐν τῇ διανοίᾳ οὔτε ἐν τῇ καρδίᾳ θὰ ἀνέρχεταί τι, πλέον ὅπερ νὰ μιαίνῃ, ἀλλ᾽ ὅλοι οἱ διαλογισμοί, ἅπασαι αἱ ἐπιθυμίαι, ὅλα τὰ ἐλατήρια, ὅλοι οἱ σκοποὶ θὰ ἦναι καθαροὶ καὶ ἅγιοι. Ὁ πιστὸς θέλει ἐνδυθῇ ἱμάτια λευκὰ—ἔμβλημα ἠθικῆς καθαρότητος.

Τί δὲν κάμνουν οἱ ἄνθρωποι ἵνα ἀποκτήσουν ὄνομα, τὸ δὲ ὄνομα τοῦτο νὰ διαιωνίσουν ἐπὶ τῆς γῆς!

Πολλάκις ζοῦν ἐν στερήσεσι καὶ πενίᾳ, ἀπαρνούμενοι καὶ αὐτὰ τὰ πρὸς συντήρησιν ἀναγκαῖα, διὰ νὰ θησαυρίσουν καὶ διὰ τοῦ θησαυροῦ τούτου νὰ πράξουν κἄτι τι, τὸ ὁποῖον νὰ διαιωνίσῃ τὴν μνήμην των, νὰ καταστήσῃ τὸ ὄνομά των ***ἀθάνατον***. Ἐνθυμοῦμαι τὸ παράδειγμα ἑνὸς ἐπαίτου ἐν Μασσαλίᾳ, ὅστις διὰ τῆς διαθήκης του ἀφῆκε ποσὸν ὑπέρογκον διὰ τὸ ὕδωρ τῆς πόλεως! Ἄλλοι ἱδρύουν νοσοκομεῖα, μουσεῖα, βιβλιοθήκας, πανεπιστήμια, ἀγωνίσματα, ὑποτροφίας, κτλ.

Ἀλλὰ τί εἶναι ἡ διατήρησις τοῦ ὀνόματος ἐπί τινας αἰῶνας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπέναντι τῆς διαιωνίσεως αὐτοῦ ἐν οὐρανῷ καθ᾽ ἅπασαν τὴν αἰωνιότητα; Μηδὲν καὶ ὀλιγώτερον τοῦ μηδενός. Τὸ ἐν οὐρανοῖς ὄνομα τῶν πιστῶν θὰ ἦναι ὑψηλότερον καὶ διαρκέστερον παντὸς ἐπιγείου ὀνόματος, διότι θέλουσιν εἶσθαι βασιλεῖς καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ, κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ Χριστοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ Του, ἀπολαμβάνοντες πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ὀφθαλμὸς δὲν εἶδε καὶ ὠτίον δὲν ἤκουσε καὶ ἐπὶ τὴν καρδίαν ἀνθρώπου δὲν ἀνέβησαν.

Τίς δὲν ἐπιθυμεῖ τὴν ***δόξαν***; Τὸ λεχθὲν ὑπὸ ἀρχαίου φιλοσόφου, ὅτι «τὸν μὲν πλοῦτον πολλοὶ ἐμίσησαν, τὴν δὲ δόξαν οὐδείς», ἀποτελεῖ μίαν αἰωνίαν ἀλήθειαν. Ἐὰν δ᾽ ἐξετάσωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου καὶ αὐτῆς τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ,

θὰ εὕρωμεν ὅτι τὰ πλεῖστα τῶν κακῶν, ἅτινα ἔβλαψαν καὶ εἰσέτι βλάπτουσι καὶ κατατρύχουσι καὶ τὸν κόσμον καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, προῆλθον καὶ προέρχονται ἐκ τῆς φιλαρχίας καὶ τῆς φιλοδοξίας — τῆς ἐκνόμου καὶ ὑπερβολικῆς ταύτης ἀγάπης πρὸς τὴν δόξαν τὴν κοσμικήν. Ἀλλ', ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὴ ἡ ὑψίστη ἐπίγειος δόξα ἀμαυροῦται καὶ ὠχριᾷ ἀπέναντι τῆς ὑπερβαλλούσης λαμπρότητος τῆς δόξης, ἥτις ἀναμένει τοὺς πιστοὺς ἐν οὐρανῷ.

Καὶ τώρα, ἀδελφοί μου, λάβετε μεθ' ἑαυτῶν τὸ σπουδαῖον ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἐν πολλῇ ἀδυναμίᾳ ἔθεσα ἐνώπιόν σας καὶ σκέφθητε ἐπ' αὐτοῦ μὲ τὴν ἁρμόζουσαν εἰς τοιαῦτα ζητήματα σοβαρότητα καὶ εἰλικρίνειαν. Ὅτι διατελεῖτε ἐν πάλῃ, ἐν διαμάχῃ, εἴτε εἶσθε τοῦ Χριστοῦ εἴτε μή, εἶναι βεβαιότατον, μὲ μόνην τὴν διαφοράν, ὅτι ἂν ἦσθε τοῦ Χριστοῦ, ἔχετε τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἄνωθεν βοηθείας καὶ παρηγορίας Αὐτοῦ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ καὶ τοῦ βραβείου τῆς αἰωνίου μακαριότητος ἐν τῇ μελλούσῃ, ἐνῷ ἐὰν ἦσθε τοῦ κόσμου, πιθανὸν νὰ ἀπολαύσητε τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους θέλετε εὕρει ὅτι ἐστάθητε ἄφρονες, θυσιάσαντες διὰ πρόσκαιρον εὐχαρίστησιν τὰ ἀληθῆ καὶ αἰώνια συμφέροντα τῆς ψυχῆς σας.

Κατατάχθητε λοιπὸν εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμέσως, καὶ ὑποτάχθητε εἰς τὸν νόμον καὶ τὸ θέλημα Αὐτοῦ. Ἀγωνίσθητε τὸν καλὸν ἀγῶνα μετὰ θάρρος, μετὰ ζήλου, μετὰ πίστεως, καὶ ἐστὲ βέβαιοι ὅτι θέλετε νικήσει καὶ ἐπὶ τέλους λάβει παρὰ τοῦ Κυρίου τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

Ὁ δὲ Κύριος νὰ εὐλογήσῃ τὸν λόγον Αὐτοῦ εἰς τὰς ψυχὰς πάντων ἡμῶν! Ἀμήν.

(Ἐκ τῶν ἀνεκδότων τοῦ Μιχαὴλ Καλοποθάκη)

ΖΗΤΗΜΑ ΣΠΟΥΔΑΙΟΤΑΤΟΝ

Ζητήματα πολιτικά, θρησκευτικά, γραμματικά, ἐμπορικὰ καὶ ἕτερα παντὸς εἴδους ζητήματα δὲν παύουν ἀναπτυσσόμενα καθ' ἑκάστην ἐν ᾗ ἐποχῇ ζῶμεν καὶ διατρέχομεν. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ταπεινήν μου γνώμην ὑπάρχει ἕν, τὸ δεσπόζον πάντων ὡς πρὸς τὴν σπουδαιότητα, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὸ ἐπεῖγον αὐτοῦ, εἶναι δὲ τὸ ἑξῆς:

Εἶσαι Χριστιανός;

Μὴ ἐκπλαγῆτε ποσῶς διὰ τὴν ἐρώτησιν ταύτην. Ὅλοι γνωρίζομεν τὸ λόγιον, τὸ ὁποῖον λέγει: ***τὸ ράσον κάνει τὸν παππᾶ.*** *Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀλήθεια ἀμέσως ὑποπίπτουσα εἰς τὰς αἰσθήσεις ἡμῶν καὶ λογικωτάτη ἐξ ἄλλου, εἶναι αὕτη. Δύο ἄνθρωποι βαδίζοντες κατ' ἀντιθέτους διευθύνσεις εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἦναι σύμφωνοι· οὐδέποτε συναντῶνται, ἑπομένως δὲν βαδίζουν μαζῆ. Οὕτω καὶ ὁ βαδίζων ἄλλην ὁδὸν παρὰ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ἐχάραξεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἦναι τοῦ Χριστοῦ, ἑπομένως δὲν εἶναι καθόλου Χριστιανός!*

Καὶ ἂν ἤμεθα βαπτισμένοι, καὶ ἂν ἤμεθα μυρωμένοι, καὶ ἐὰν ἐξομολογώ-

μεθα, καὶ ἐὰν δὲν ἐλείψαμεν ποτὲ οὔτε ἀπὸ λειτουργίαν οὔτε ἀπὸ τὸν ἑσπερινόν, καὶ ἂν κάμνωμεν ὅλας μας τὰς νηστείας, καί ἂν ἐκτελῶμεν ἅπαντα τὰ νομιζόμενα Χριστιανικά μας καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ἡ ἐκκλησία μᾶς ἐπιβάλλει, ἐὰν δὲν βαδίζωμεν μετὰ τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἴμεθα καθόλου Χριστιανοί!

Συνδυάσατε παρακαλῶ, ἂν τολμᾶτε, τὰς ἑξῆς λέξεις καὶ θὰ ἴδητε ἂν δύνανται νὰ ὀνομάζωνται Χριστιανοὶ καὶ συνάμα νὰ ἦναι κακόγλωσσοι—Χριστιανοὶ καὶ φιλάργυροι—Χριστιανοὶ καὶ βλάσφημοι τοῦ Θεοῦ, τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Σταυροῦ κτλ. κτλ. κτλ. Αἱ λέξεις αὗται ὀλολύζουν, θρηνοῦν οἰκτρότατα εὑρισκόμεναι ὁμοῦ!.. Καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν ἔτι καθαρώτερον καὶ πειστικώτερον, ἂς ἴδωμεν τί μᾶς λέγει ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ: «Φανερὰ δὲ εἶναι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, τὰ ὁποῖα εἶναι: μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, εἰδωλολατρεία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔριδες, ζηλοτυπίαι, θυμοί, μάχαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτων, περὶ τῶν ὁποίων σᾶς προλέγω, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες βασιλείαν Θεοῦ δὲν θέλουσι κληρονομήσει» (Γαλάτ. ε΄. 19—21). Ἐξέτασον ἤδη τὸν ἑαυτόν σου, ἀναγνῶστα, καὶ ἂν εὕρῃς ὅτι ἔχεις ἔστω καὶ μίαν ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀναφερομένων ἰδιοτήτων, βεβαίως δὲν ἔχεις τὸ δικαίωμα νὰ λέγεσαι Χριστιανός, εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατον νὰ ἦσαι Χριστιανός!

Ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη· καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς, ὅστις μᾶς ἔκαμε νὰ γνωρίσωμεν τοῦτο, ἐδείχθη ὑπομονητικός, γλυκύς, ταπεινός, εὐεργετικὸς πρὸς πάντας· ἄνευ ἐπιθυμίας, ἄνευ θρασύτητος, ἄνευ ὑπερηφανείας· οὐδέποτε ἐζήτησε τὰ ἰδικά του συμφέροντα· δι᾽ οὐδὲν παρωξύνθη, ἀλλ᾽ εὕρισκεν ἀγαλλίασιν ἐν τῇ ἀληθείᾳ, ὑπέμενε τὰ πάντα καὶ ὑπέφερε τὰ πάντα, ἤλπισε κατὰ πάντα καὶ πάντοτε. Ἠγάπησεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἄνευ διακρίσεως καὶ τοὺς ἐχθρούς του ἀκόμη! ἠγάπησε τὸν πρῶτον καθὼς καὶ τὸν ἔσχατον, ἠγάπησε πάντοτε, καὶ μὲ ἰδίαν του θυσίαν, ἠγάπα διαρκῶς μὲ ὅσα καὶ ἂν τοῦ συνέβησαν!

Προσέξατε, προπετεῖς καὶ αὐθάδεις, οἵτινες λαμβάνετε τὸ ὄνομα τοιούτου τινος Θεοῦ! Κανεὶς ἂς μὴ ἀπατᾷ τὸν ἑαυτόν του νομίζων ὅτι εἶναι Χριστιανὸς καὶ ὅτι βαδίζει ἐν τῇ εὐθείᾳ ὁδῷ· διότι δι᾽ ἕκαστον ἐξ ἡμῶν θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καθ᾽ ἣν ὁ Θεός, ὁ ζῶν Θεὸς θὰ ξεσχίσῃ ὅλα τὰ καλύμματα, θὰ ἀποσπάσῃ ὅλας τὰς προσωπίδας καὶ τὴν ἀπατηλὴν ἡμῶν ὑπόκρισιν καὶ θὰ διακηρύξῃ ἐνώπιον ὁλοκλήρου τοῦ σύμπαντος τί καὶ ποῖοι εἴμεθα!

Λοιπὸν, τὸ ἐπαναλαμβάνω ἀκόμη μίαν φοράν: ὅστις δὲν βαδίζει μετὰ τοῦ Χριστοῦ, δὲν εἶναι καθόλου Χριστιανός! ἂν δὲ ἀποκαλῇ ἑαυτὸν Χριστιανόν, ψεύδεται καὶ ἀπατᾷ ἑαυτόν.

Β΄.

Ἀλλὰ ἐρωτᾶτε, ποῖος λοιπὸν εἶναι Χριστιανός;

Ἰδοὺ ἐν συντόμῳ ἡ ἀπάντησις. Χριστιανὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις πιστεύει εἰς τὴν μαρτυρίαν, τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Υἱόν του: «διότι τόσον ἠγάπη-

σεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε ἔδωκε τὸν Υἱόν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ, διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῇ ***πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτόν,*** *ἀλλὰ νὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον» (Ἰωάν. γ'. 16).*

Ὁ Θεὸς ἔδωκε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ διὰ νὰ λάβῃ τὴν τιμωρίαν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἔπρεπε νὰ ὑποστῶμεν. Ἔλαβε δηλ. ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὴν ἰδικήν μας θέσιν, διότι ἡμεῖς ἤμεθα ἄξιοι τῆς τοιαύτης θέσεως. Οὕτω λοιπὸν ἡ αἰώνιος δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἱκανοποιήθη πληρέστατα διὰ τῆς θυσίας τοῦ Υἱοῦ του· ἀπόδειξιν τούτου βεβαιοτάτην ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ πιστεύων ἐκ καρδίας ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ μόνος Σωτὴρ τῆς ἀνθρωπότητος, αὐτὸς μόνος γίνεται κοινωνὸς τοῦ ἐξιλαστηρίου αὐτοῦ θανάτου καὶ λαμβάνει ὡς δῶρον τὴν αἰώνιον ζωήν!

Αὐτοί, ἀναγνῶστα, εἶναι οἱ λόγοι τοῦ Εὐαγγελίου, οἱ λόγοι τοῦ ***Χριστοῦ.*** *Πρέπει νὰ τοὺς πιστεύσῃς· καὶ εἶναι πολὺ λογικὸν ἄλλως τε τοῦτο, διότι ἀφοῦ πιστεύεις εἰς τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἡ τοῦ Θεοῦ μαρτυρία δὲν σοὶ ἀρκεῖ; δὲν εἶναι μεγαλητέρας βαρύτητος; πιστεύεις εἰς τὴν μαρτυρίαν ταύτην;*

Ἡ πίστις εἶναι δύναμις, ἡ ὁποία μεταβάλλει τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ἐὰν πιστεύῃς τὴν μαρτυρίαν τοῦ Θεοῦ, εἶσαι συγχωρημένος, σώζεσαι, δηλ. ἀπαλλάσσεσαι ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἁμαρτίας καὶ γίνεσαι ἱκανὸς νὰ πράξῃς πᾶν ὅ,τι εἶναι μέγα καὶ εὐγενές!... Τότε ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἔρχεται καὶ κατοικεῖ εἰς τὴν καρδίαν σου· ἡ βεβαίωσις ὅτι ὁ Θεὸς σὲ ἀγαπᾷ σὲ κάμνει νὰ ἔχῃς πλήρη χαράν· ἐκ τούτου δοκιμάζεις τὸ στενὸν ἐκεῖνο αἴσθημα τοῦ συμφιλιωθέντος καὶ ἐπιστραφέντος υἱοῦ καὶ ἡ διάπυρός σου ἐπιθυμία εἶναί νὰ ἀρέσκῃς μόνον εἰς τὸν Θεόν!.. Τότε δέχεσαι διὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ νέαν φύσιν, ἀλλάζεις διαθέσεις καὶ ἐπιθυμίας, αἵτινες σὲ κάμνουν νὰ μισῇς τὸ κακὸν ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς μορφὰς καὶ νὰ ἀγαπᾷς τὸ καλόν, ἡ καρδία σου μεταβάλλεται εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπακούῃ εἰς τὴν νέαν ἐντολήν: ***«Ἀγαπητοί μου, ἐὰν ὁ Θεὸς σᾶς ἠγάπησεν, οὕτω ὀφείλετε καὶ σεῖς νὰ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους».***

Γ'.

Ἡ ἁπλῆ αὕτη καὶ ἐκ καθαρᾶς καρδίας πίστις ἐνεψύχωσε τοὺς πρώτους Χριστιανοὺς καὶ κατέστησεν αὐτοὺς τοσοῦτον ἰσχυροὺς ἐν μέσῳ διεφθαρμένης κοινωνίας καὶ διεστραμμένου αἰῶνος! Ἡ κατάστασις τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἤλλαξαν ἔκτοτε· εἶναι ἀκριβῶς ἡ αὐτὴ καὶ τὴν σήμερον καὶ ἴσως ἔτι χειροτέρα. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἐπανεύρωμεν τὴν γενναιότητα, τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς ψυχῆς—ἅτινα ἐντελῶς ἐξέλιπον ἀπὸ τὴν σημερινὴν ἡμῶν ἐποχὴν — ἓν μόνον πρέπει νὰ κάμωμεν: ***νὰ ἔλθωμεν κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν*** *Χριστὸν* ***τὸν*** *Σωτῆρα* ***ἡμῶν!***

Ἂς ἀποβάλωμεν, ἕκαστος καθ' ἑαυτόν, ἂς ἀπορρίψωμεν ὅ,τι περιέβαλε καὶ ἠλλοίωσε τὴν θρησκείαν καὶ ἂς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν ἁγνήν, καθαρὰν καὶ ἀνόθευτον πίστιν τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ πρώτων ἡρώων τοῦ Χριστιανισμοῦ!

Ἦσαν εὐγενεῖς αὐτοὶ μαθηταὶ πτωχοῦ διδασκάλου,—μικρὰ ὁμὰς ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων οἱ ἐμπνευσμένοι λόγοι διαδιδόμενοι διὰ τοῦ πλήθους ἐνήργουν τότε,

καθὼς καὶ σήμερον ἔτι, θαύματα ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης ἀδελφικῆς εἰς τὰς καρδίας ἐκείνων, οἵτινες δέχονται τοὺς λόγους αὐτῶν!

Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἂς ἐπιστρέψωμεν καὶ ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ Εὐαγγελίου, εἰς μόνον τὸν Χριστόν—τοιοῦτον, ὁποῖος μᾶς ἀνηγγέλθη δι᾿ ἑαυτοῦ—ταπεινὸν καὶ γλυκύν, λυτρωτὴν καὶ Σωτῆρα! . . Ἄς ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν προσωπικὸν καὶ ζῶντα Χριστόν, ὅστις μεταδίδει σήμερον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς χρόνους τῆς ἐπὶ γῆς ἐμφανίσεώς Του, τὴν αἰώνιον ζωήν, καὶ ὅστις δίδει τὴν δύναμιν εἰς ὅσους πιστεύουν εἰς τὸ ὄνομά Του, νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ.

Οὕτω δὲ ἀληθῶς ὄντες ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἀκολουθοῦντες Αὐτόν, δυνάμεθα νὰ ἤμεθα Χριστιανοὶ καὶ νὰ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα νὰ λεγώμεθα Χριστιανοί· ἄλλως ἀπατῶμεν ἑαυτοὺς καὶ ἐμπαίζομεν τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Ἐνθυμήθητι, ἀναγνῶστα, ὅτι ἐφ᾿ ὅσον δὲν προσφύγῃς μετὰ ταπεινώσεως εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ζητήσῃς ἀπ᾿ αὐτὸν νὰ σὲ συγχωρήσῃ καὶ νὰ σὲ σώσῃ, εἰς μάτην φέρεις τὸ ὡραῖον αὐτὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ! τὸ ὄνομα αὐτὸ εἰς οὐδὲν σὲ ὠφελεῖ, τὸ ὄνομα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σὲ σώσῃ.

«Ὅστις πιστεύει εἰς τὸν Υἱόν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὅστις ὅμως ἀπειθεῖ εἰς τὸν Υἱόν, δὲν θέλει ἰδεῖ ζωήν, ἀλλ᾿ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπάνω αὐτοῦ!» (Ἰωάν. γ΄. 36).

Μιχαὴλ Ν. Καΐρης, ἰατρός.

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΑΠΟ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ

(Συνέχεια)

Γ΄. Ἡ ἱστορικὴ ἀκρίβεια τῆς Παλ. Διαθήκης.

Ἡ ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ περιεχομένη ἱστορία διαιρεῖται εἰς τέσσαρα τμήματα: α) Ἀπὸ τῆς Δημιουργίας μέχρι τῆς Ἐξόδου. β) Ἀπὸ τῆς Ἐξόδου μέχρι τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ. γ) Ἀπὸ τῆς οἰκοδομήσεως τοῦ Ναοῦ μέχρι τῆς Αἰχμαλωσίας. δ) Ἀπὸ τῆς Αἰχμαλωσίας μέχρι τέλους. Διὰ νὰ ἐξετάσωμεν συστηματικῶς τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν τῶν τμημάτων τούτων, πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸ τελευταῖον τμῆμα, τὸ πλησιέστερον πρὸς ἡμᾶς, καὶ νὰ προχωρήσωμεν ἔπειτα ἀναδρομικῶς εἰς τὴν διαδοχικὴν ἐξέτασιν τῶν ἄλλων τμημάτων.

α) Ἀπὸ τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίας μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν περίοδον ταύτην ἀνήκουν τρία βιβλία—τὸ τοῦ Ἔσδρα, τὸ τοῦ Νεεμίου, τὸ τῆς Ἐσθήρ. Ἡ ἀφήγησις ὅμως, ἣν περιέχουν τὰ βιβλία ταῦτα, περιορίζεται

εἰς τὸ σχετικῶς βραχὺ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς Ἐπιστροφῆς τῶν Ἑβραίων ἐκ Βαβυλῶνος μέχρι τοῦ 32ου ἔτους τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος. Ἐκεῖ σταματᾷ ἡ ἱστορία τῆς Π. Διαθήκης καὶ ἐκεῖθεν ἀρχίζει μία περίοδος 400 καὶ πλέον ἐτῶν μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰ. Χριστοῦ, περὶ τῆς ὁποίας περιόδου ἡ Ἁγ. Γραφὴ σιωπᾷ ἐντελῶς. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς τὸ κενὸν τοῦτο ἀνήκουν τὰ βιβλία τῶν Μακκαβαίων, ἀλλὰ ταῦτα διαλαμβάνουν περὶ χρονικοῦ διαστήματος μόλις ὀλίγων δεκάδων ἐτῶν, ἄλλως τε δὲ οὐδέποτε ἐθεωρήθησαν ὡς βιβλία θεόπνευστα οὐδὲ συμπεριελήφθησαν εἰς τὸν Κανόνα τῶν Ἑβραϊκῶν Ἱερῶν Γραφῶν.

Ἡ σιωπὴ αὕτη τῆς Ἁγ. Γραφῆς, τὸ κενὸν τοῦτο εἰς τὴν ἱστορικὴν συνέχειαν τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἱερῶν συγγραμμάτων, εἶναι μοναδική. Εἰς τὰ ἄλλα τρία τμήματα τῆς Γραφικῆς ἱστορίας, ἅτινα ἀπηριθμήσαμεν ἀνωτέρω, οὐδαμοῦ συναντᾷ τις παρόμοιον κενὸν ἢ χάσμα ἀνώτερον τῶν 50 ἐτῶν, ἀπὸ τῆς Δημιουργίας μέχρι τῆς Αἰχμαλωσίας. Πῶς πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ παράδοξον τοῦτο φαινόμενον;

Ἡ ἱερὰ ἱστορία καὶ αἱ προφητεῖαι τῆς Π. Διαθήκης διεκόπησαν 400 ἔτη πρὸ τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐπιφανείας τοῦ Μεσσίου, διὰ νὰ ἀποτελεσθῇ τοιουτοτρόπως μία περίοδος σιωπῆς καὶ σκότους, διαχωρίζουσα τὴν Παλαιὰν ἀπὸ τὴν Νέαν Οἰκονομίαν, καὶ νὰ καταστῇ ἔτι λαμπροτέρα ἡ ἀνατολὴ τοῦ Ἡλίου τῆς Δικαιοσύνης, ἥν προεῖπεν ὁ ἐκ τῶν τελευταίων προφητῶν Μαλαχίας. Ἐν τούτοις, κατὰ τὴν νύκτα ταύτην τῶν 400 ἐτῶν ὁ Θεὸς δὲν ἀφῆκε τὴν Ἰουδαϊκὴν Ἐκκλησίαν του ἐντελῶς ἄνευ φωτός τινος πρὸς ὁδηγίαν καὶ παρηγορίαν αὐτῆς. Καὶ ἔδωκεν αὐτῇ τὰς προφητείας τοῦ Δανιήλ, αἵτινες προέλεγον τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν ἱστορικὰ γεγονότα «Ἑξήκοντα ἐννέα ἑβδομάδων» ἢ 483 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ Ἔσδρα καὶ τοῦ Νεεμίου περὶ ἀνοικοδομήσεως τῆς Ἱερουσαλὴμ μέχρι τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν δημοσίαν αὐτοῦ διακονίαν. Εἶναι δὲ τόσον ἀκριβεῖς αἱ προφητεῖαι αὗται τοῦ Δανιὴλ—δηλ. ἐξεπληρώθησαν τόσον κυριολεκτικῶς καὶ ἐπακριβῶς διὰ τῶν μετέπειτα συμβάντων γεγονότων τῆς ἱστορίας—ὥστε οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς Ἁγ. Γραφῆς ἀπεφάνθησαν ὅτι αἱ προφητεῖαι αὗται ἐγράφησαν **μετὰ τὰ γεγονότα**. *Ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη δὲν στηρίζεται ἐπὶ τῆς λογικῆς. Διατὶ ἔπαυσαν ἀποτόμως οἱ Ἰουδαῖοι συγγραφεῖς νὰ συγγράφουν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους αὐτῶν ἐπὶ τετρακόσια ὅλα ἔτη; Καὶ διατὶ κατόπιν νὰ ἔλθῃ κάποιος ἀνώνυμος Ἰουδαῖος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Ἀντιόχου ἢ τῶν Πτολεμαίων ἢ τῶν Ρωμαίων (ὅπως εἰκάζουν οἱ ἀμφισβητοῦντες τὴν γνησιότητα τῶν προφητειῶν τοῦ Δανιὴλ) καὶ νὰ συγγράψῃ τὰς προφητείας ταύτας, εἰς τὰς ὁποίας νὰ περιγράφῃ ἀορίστως καὶ συνοπτικῶς τὰ παρελθόντα ἤδη συμβάντα ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ νὰ μὴ συντάξῃ ἀναφανδὸν μίαν ἱστορίαν τακτικὴν τῶν συμβάντων τούτων; Ὡς ἱστορικὴ ἀφήγησις παρελθόντων γεγονότων τὸ 11ον κεφάλαιον τοῦ Δανιὴλ εἶναι πτωχότατον· ὡς προφητεία εἶναι μεγαλοπρεπὴς μαρτυρία τῆς θεοπνευστίας τῶν Γραφῶν.*

Τὰ προειρημένα τρία βιβλία τοῦ Ἔσδρα, τοῦ Νεεμίου καὶ τῆς Ἐσθὴρ διακρίνονται διὰ τὴν λεπτομερῆ ἱστορικὴν ἀκρίβειάν των. Ἡ ἐποχή, τὴν ὁποίαν ἐξιστοροῦν, εἶναι περίπου 100 ἐτῶν. Αἱ χρονολογίαι, ἃς παρέχουν, συμφωνοῦν πληρέστατα

μὲ τὰς χρονολογίας τοῦ Κανόνος τοῦ Πτολεμαίου καὶ ἄλλας ἀρχαίας ἱστορικὰς πηγάς. Ἡ ἱστορία τοῦ Ἔσδρα τελειώνει μὲ τὸ 7ον ἔτος τοῦ Ἀρταξέρξου τοῦ Μακρόχειρος, ἤτοι τὸ ἔτος 457 πρὸ Χριστοῦ. Τὸ κατόπιν χρονικὸν διάστημα 69 ἑβδομάδων (ἤτοι, ἑβδομάδων οὐχὶ ἡμερῶν ἀλλ' ἐτῶν) ἰσοδυναμεῖ πρὸς $69 \times 7 = 483$ ἔτη, τοὐθ' ὅπερ μᾶς φέρει μέχρι τῆς βαπτίσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, μεθ' ὃ ἤρχισε νὰ κηρύττῃ ὅτι «ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. δ'. 17). Τὸ βιβλίον τοῦ Νεεμίου τελειώνει 25 ἔτη βραδύτερον μὲ τὸ ἔτος 433 π. Χρ. Ἡ ἱστορικὴ λοιπὸν ἀκρίβεια τῶν βιβλίων τούτων εἶναι ἀπόλυτος.

β) Ἀπὸ Σολομῶντος μέχρι τῆς Αἰχμαλωσίας.

Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει περὶ τὰ 430 ἔτη μέχρι τῆς καταστροφῆς τοῦ Ναοῦ ἢ 480 ἔτη μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Βαβυλῶνος. Εἰς αὐτὴν ἀναφέρονται τὰ δύο βιβλία τῶν Βασιλέων, τὸ δεύτερον τῶν Χρονικῶν καὶ ὅλοι οἱ Προφῆται, πλὴν τοῦ Ἀγγαίου, Ζαχαρίου καὶ Μαλαχίου.

Αἱ χρονολογίαι, ἃς παρέχουν τὰ βιβλία ταῦτα, εἶναι πολὺ λεπτομερεῖς καὶ ἀπολύτως σύμφωνοι οὐ μόνον πρὸς ἀλλήλας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἐκείνας, ἃς ἔχομεν ἐξ ἄλλων ἱστορικῶν πηγῶν. Ἀναφέρονται ἐν αὐτοῖς γεγονότα ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Τύρου, τῆς Ἀσσυρίας, τῆς Βαβυλῶνος, τῆς Αἰγύπτου, τῆς Αἰθιοπίας, καὶ δεκαοκτὼ ἕως εἴκοσι βασιλεῖς διαφόρων ἐθνῶν. Πᾶσαι δὲ αἱ μνεῖαι αὗται ἐπιβεβαιοῦνται ὑπὸ τῆς κοσμικῆς ἱστορίας — ὑπὸ ἐθνικῶν ἱστορικῶν συγγραφέων καὶ ὑπὸ τῶν ἐπιγραφῶν τῶν μνημείων τῆς Ἀσσυρίας, Αἰγύπτου καὶ Βαβυλωνίας. Ἐπίσης τὸ δεύτερον βιβλίον τῶν Χρονικῶν, τὸ ὁποῖον ἐξιστορεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰούδα, συμφωνεῖ ἀπολύτως μὲ τὰ βιβλία τῶν Βασιλέων, ἅτινα περιγράφουν τὴν σύγχρονον ἱστορίαν τοῦ βασιλείου τοῦ Ἰσραήλ.

Εἰς τὴν περίοδον ταύτην ἀνήκουν καὶ δεκατρία προφητικὰ βιβλία, ἅτινα περιέχουν πλείστας ἱστορικὰς πληροφορίας.

Ὁ Ἡσαΐας ἀναφέρει τοὺς βασιλεῖς Ὀζίαν, Ἰωθάμ, Ἄχαζ καὶ Ἐζεκίαν καὶ ὑπαινίσσεται διάφορα σπουδαῖα γεγονότα τῶν βασιλειῶν αὐτῶν. Παρὰ τῷ Ἱερεμίᾳ εὑρίσκομεν ἐξ ἴσου πολλὰς μνείας τῶν βασιλέων Ἰωσίου, Ἰωακείμ, Ἰεχωνίου καὶ Σεδεκίου. Ὁ Ἰεζεκιὴλ χρονολογεῖ πάσας τὰς προφητείας του κατὰ τὰ ἔτη τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Ἰεχωνίου καὶ ἀναφέρει τὰ κύρια γεγονότα τῆς βασιλείας τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Τὸ βιβλίον τοῦ Δανιὴλ περιλαμβάνει τὰ 70 ἔτη, τὰ διαρρεύσαντα μεταξὺ τῆς Αἰχμαλωσίας καὶ τοῦ τρίτου ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ Κύρου. Εἰς τὸν Ὡσηὲ εὑρίσκομεν μνείαν τοῦ Ἰωάς, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. Εἰς τὸν Ἀμώς, μνείαν τοῦ Ἱεροβοάμ, υἱοῦ τοῦ Ἰωάς — καὶ ἑνὸς σεισμοῦ, ὃν ἀναφέρει καὶ ὁ Ζαχαρίας. Ὁ Ἀβδιοὺ ἀναφέρεται εἰς τὰ γεγονότα τὰ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Αἰχμαλωσίας· ὁ Μιχαίας εἰς τὰς βασιλείας Ἰωθάμ, Ἄχαζ καὶ Ἐζεκίου, ὁ Ναοὺμ εἰς τὴν εἰσβολὴν τοῦ Σενναχερίμ, ὁ Ἀββακοὺμ εἰς τὴν προσέγγισιν τῶν στρατιῶν τῶν Χαλδαίων, καὶ ὁ Σοφονίας εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰωσίου καὶ τὰς τότε ἐπερχομένας συμφοράς.

Τὰ προφητικὰ ταῦτα βιβλία περιέχουν ὡσαύτως καὶ περὶ τὰ 30 κεφάλαια ἱστορικῆς ἀφηγήσεως, ἐκτὸς ὑπερεκατὸν μνειῶν γεγονότων ἱστορουμένων εἰς τὰ βιβλία τῶν Βασιλέων καὶ τῶν Χρονικῶν. Ἐν γένει δὲ ὁλόκληρον τὸ σύμπλεγμα τῶν προφητειῶν τούτων προδήλως βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀληθείας τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐξιστοροῦσι τὰ ἱστορικὰ βιβλία τῆς Γραφῆς.

Ὅταν αἱ ἐξωτερικαὶ μαρτυρίαι εἶναι τόσον ἄφθονοι καὶ ποικῖλαι, εἶναι περιττὸν νὰ ἐπιμείνωμεν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας τῶν βιβλίων τούτων, ἃς παρέχει αὐτὴ ἡ Ἱστορία. Ἡ πραγματικότης τῶν Ἰουδαϊκῶν τούτων χρονικῶν ἀπὸ τοῦ Σολομῶντος καὶ ἐντεῦθεν, εἶναι τόσον σαφής, οἱ σύνδεσμοι μὲ τὰς προφητείας καὶ μὲ τὰς ἀλλοεθνεῖς δυναστείας εἶναι τόσον πολλοὶ καὶ ἀδιάσπαστοι, καὶ ἡ χρονολογία τόσον πλήρης καὶ ἀκριβής, ὥστε μόνον παράφρων δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀξιοπιστίαν αὐτῶν.

Ὑπὸ μίαν ἔποψιν, ἡ δευτέρα αὕτη περίοδος διαφέρει ἀπὸ τὴν ἑπομένην—εἰς τὸ ὅτι περιέχει πολλὰ θαύματα καὶ ὑπερφυσικὰς προρρήσεις.

Τοιαῦτα εἶναι ἡ προφητεία Ἀχιὰ τοῦ Σιλωνίτου, ἡ διάρρηξις τοῦ θυσιαστηρίου ἐν Βαιθήλ, ἡ ξήρανσις καὶ ἀποκατάστασις τῆς χειρὸς τοῦ Ἱεροβοάμ, ἡ πρόρρησις περὶ τοῦ Ἰωσίου 300 ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεώς του, ὁ θάνατος τοῦ ἐξ Ἰούδα προφήτου, ἡ ἐπὶ Ἠλία πεῖνα, τὸ θαυματουργὸν ρωγίον ἐλαίου τῆς χήρας καὶ ἡ νεκρανάστασις τοῦ υἱοῦ της, τὸ ἐξ οὐρανοῦ πῦρ ἐν Καρμήλῳ καὶ ἡ ἄφθονος βροχὴ μετὰ τὴν δέησιν τοῦ Ἠλία, καὶ πλεῖστα ἄλλα. Τὰ ὑπερφυσικὰ ταῦτα ἐπισόδια οὐδὲν ἀφαιροῦσιν ἐκ τῆς ἀκριβείας καὶ ἀληθείας τοῦ ἱστορικοῦ μέρους τῶν βιβλίων τῆς περιόδου ταύτης. Ἁπλῶς μᾶς διδάσκουσιν ὅτι εὑρισκόμεθα ἐντὸς περιόδου, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἰδιαιτέρα παρουσία τοῦ Θεοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἐκδηλοῦται «μὲ σημεῖα καὶ τέρατα καὶ μὲ διάφορα θαύματα, κατὰ τὴν θέλησιν Αὐτοῦ».

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΘΕΟΣ ΑΥΤΟΥ

Ὑπὸ **Φιλίππου Μαύρου (Philip Mauro).**

(συνέχεια)

Η΄.

Ἡ ἀποτυχία τοῦ σχεδίου.

Ἀληθῶς τὸ σύστημα τοῦτο τοῦ κόσμου εἶναι θαυμάσιον πρᾶγμα—καταπληκτικόν, γιγαντῶδες, ἄκαμπτον, τρόμον ἐμποιοῦν. Ἐν ᾧ κατὰ τὸ φαινόμενον ἀποτελεῖται καθ' ὁλοκληρίαν ἐξ ἀνθρωπίνων στοιχείων, ὅμως εἶναι παραδόξως ἀκυβέρνητον καὶ διεστραμμένον εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν μελετήσωμεν ἀριθμόν τινα οἱονδήποτε ἀνθρωπίνων ὄντων, ἐξ ὧν τὸ τεράστιον τοῦτο σύνολον ἀποτελεῖται,

θὰ εἴμεθα ὅλως ἀνίκανοι νὰ ἀνακαλύψωμεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἐξήγησιν τινῶν ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ ὅλου τρόπου του ὡς ὀργανισμοῦ.

Ἐν ᾧ κατὰ τὰ φαινόμενα ἀπαρτίζεται **ἐξ ἀνθρώπων** *καὶ ὑποτίθεται ὅτι ὑπάρχει* **χάριν τῶν ἀνθρώπων**, *ὅμως καταβροχθίζει ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία μετὰ πάσης ἠρεμίας καὶ διὰ μηδαμινοὺς λόγους. Ὁ κόσμος καλῶς προσωμοιώθη πρὸς πλοῖον δουλεμπορικόν, ἐφ' οὗ ὀλίγοι τινὲς χορεύουσι καὶ διασκεδάζουσιν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, μηδόλως ἐνθυμούμενοι τὰς οἰμωγὰς σωρείας ὅλης ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἐγκεκλεισμένων ἐντὸς τοῦ κύτους ὑπὸ τοὺς πόδας των.*

Οἱ κατέχοντες θέσεις κοσμικῆς εὐημερίας ἐφελκύουσιν ἀείποτε τὸν θαυμασμὸν τῆς ἀνθρωπότητος γενικῶς διὰ τὴν γιγαντιαίαν ταύτην τοῦ κόσμου μηχανήν. Ἀκούραστοι προκαλοῦσι τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ ἔξοχον τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ἐνεργείας αὐτῆς καὶ πρὸς τὰς πολλὰς καὶ εὐφυεῖς βελτιώσεις, αἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰσάγονται εἰς αὐτήν. Διὰ πολλοὺς τὸ νὰ γονυπετήσωσι καὶ λατρεύσωσι τὸ Πρᾶγμα τοῦτο εἶναι αὐτὸ τοῦτο πρᾶξις θρησκευτική· τὸ δὲ πλῆθος παραπείθεται νὰ δεχθῇ τὸ δόγμα «τῆς προόδου τοῦ ἀνθρώπου.»

Ἐάν τις τολμήσῃ νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος τούτου καὶ ὑποδείξῃ γεγονότα, τὰ ὁποῖα τείνουσι νὰ δείξωσιν ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ κόσμου γίνεται οὐχὶ πρὸς τὰ ἄνω ἀλλὰ πρὸς τὰ κάτω, εὐθὺς ἀποκηρύττεται ὡς «ἀπαισιόδοξος», εἰς τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ δοθῇ οὐδεμία προσοχή.

Καὶ ὅμως ὁ προσεκτικὸς παρατηρητὴς λαμβάνει ὑπὸ σημείωσιν ὅτι ὁ μηχανισμὸς τοῦ πελωρίου τούτου συστήματος τρίζει κατὰ καιροὺς φοβερά, καὶ δεικνύει ὅτι ὑφίσταται πίεσιν εἰς ἕκαστον ἁρμόν· ὑπάρχει δὲ οἰκτρὰ ἔλλειψις ἁρμονίας καὶ συνεργείας μεταξὺ τῶν διαφόρων μερῶν καὶ μόνον διὰ τῆς πλέον ἀγρύπνου προσοχῆς καὶ δι' ἀδιαλείπτων ἐπισκευῶν δύναται ὁπωσδήποτε τὸ Πρᾶγμα νὰ ἐργάζηται! οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας καὶ τὰ πειράματα καὶ μεθ' ὅλην τὴν φροντίδα καὶ τοὺς κόπους, οἵτινες ὑπὲρ τοῦ μηχανισμοῦ τούτου καταβάλλονται, συνεχῶς διασπᾶται καὶ ἐπιφέρει καταστροφὰς εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν.

Ὁ μόνος λόγος, δι' ὃν αἱ κεντρόφυγες δυνάμεις τοῦ πονηροῦ δὲν διέλυσαν ἐξ ὁλοκλήρου τὸ σύστημα τοῦτο, εἶναι ὅτι αἱ τάσεις αὗται ἀνεχαιτίσθησαν ὑπὸ τῶν Θείων ἐνεργειῶν, αἵτινες εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τοῦ κόσμου. Αἱ ἀναχαιτιστικαὶ αὗται ἐνέργειαι θὰ ἐξετασθῶσιν ἀργότερον· ἀλλ' ἁρμόζει ἐνταῦθα νὰ ὑπομνήσωμεν τὸν ἀναγνώστην ὅτι « ὁ κωλύων θὰ κωλύῃ, ἕως νὰ ἐκβληθῇ ἐκ μέσου,» καὶ ὅτι **τότε** *θὰ ἐπέλθῃ ἡ πλήρης ἀποκάλυψις τοῦ κακοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ «ἀνόμου» (Β' Θεσσ. β' 7,8).*

Διατὶ λοιπὸν μὲ ὅλας τὰς καταδήλους ἀτελείας καὶ ἀποτυχίας τοῦ συστήματος τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀνθρωπίνης «προόδου» εὑρίσκει τόσον πρόθυμον ἀποδοχὴν μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων; Ἐὰν λάβῃ τις ὡς δεδομένον ὅτι ἡ Γραφὴ εἶναι ἀληθής, ἡ ἀπόκρισις εἰς τὸ ἐρώτημα εἶναι σαφὴς καὶ ἱκανοποιητική: ὁ λόγος εἶναι, διότι τοῦτο εἶναι τὸ εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον ἡ ἀνθρωπότης ἐδέχθη ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πορείας της.

Ἀφ᾽ οὗ τὸ ἐδέχθη, δυσκολεύεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι διέπραξεν ὀλέθριον σφάλμα ἐν τῇ ἐκλογῇ της· μᾶλλον δὲ εἶναι ἀφωσιωμένη εἰς αὐτὸ μὲ ὅλην τὴν σταθερότητα τῆς δεισιδαιμονίας, καὶ πειρᾶται νὰ πείσῃ ἑαυτὴν ὅτι εἶναι εὐχαριστημένη μὲ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐκλογῆς της.

Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ὁ ἀληθὴς χαρακτὴρ καὶ ἡ τάσις τοῦ συστήματος τοῦ κόσμου θὰ ἀνεγνωρίζετο ὑπὸ τῆς πλειονότητος τῶν συνετῶν ἀνθρώπων, ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, ἐὰν μὴ διετέλουν ὑπὸ τὴν τυφλωτικὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐξόχως πεπλανημένης ἰδέας ὅτι δῆθεν ***ὁ Θεὸς εἶναι ὁ διοικῶν τὸν κόσμον τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐχὶ ὁ Σατανᾶς.*** *Ἀμαθεῖς, ἀλλὰ μὲ καλὰς διαθέσεις ἄνθρωποι μεταχειρίζονται τοιαύτας εὐαρέστους φράσεις, οἷον ὅτι «ὁ Θεὸς εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ Αὐτοῦ· λοιπὸν ἡ ἀνθρωπότης ἔχει καλῶς»· ἢ κακῶς ἀναφέρουσιν (ἀναφέροντες μέρος μόνον) τὸ ἐδάφιον Ρωμ. η.´ 28, λέγοντες ὅτι «τὰ πάντα συνεργοῦσιν εἰς τὸ ἀγαθόν»· τὰ δὲ ἀπρόσεκτα πλήθη δέχονται τὰ τοιαῦτα ὡς εἰ ἦσαν ἀλήθειαι τῆς Γραφῆς. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐλευθερωθῇ τις ἐκ τῆς δουλείας τοιούτων πλανῶν, ἐκτὸς ἐὰν ἐγκολπωθῇ τὴν σαφῶς ἐκ ταῖς Γραφαῖς διδασκομένην ἀλήθειαν ὅτι ὁ Σατανᾶς, οὐχὶ ὁ Ἰεχωβᾶ, εἶναι ὁ θεὸς τοῦ παρόντος πονηροῦ αἰῶνος· ὅτι ὁ Σατανᾶς, οὐχὶ ὁ Ἰεχωβᾶ, εἶναι ὁ διευθύνων τὴν δρᾶσιν τοῦ πονηροῦ τούτου αἰῶνος. Ἡ διδασκαλία αὕτη ἐξηγεῖ πλήρως πᾶν ὅ,τι ἐπὶ τῇ βάσει οἱασδήποτε ἄλλης ὑποθέσεως εἶναι μυστηριῶδες καὶ ἀκατανόητον.*

Ὁ θεὸς τοῦ γιγαντιαίου τούτου συστήματος τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου ἐπιδεικνύει μεγάλην εὐφυΐαν καὶ γονιμότητα ἐν τῇ ἐπινοήσει νέων εὐκολιῶν πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναριθμήτων ἐλλείψεων, αἵτινες παρουσιάζονται εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ ὀργανισμοῦ. Βλέπομεν δραστηριότητα ἐνασκουμένην πανταχοῦ, μεθ᾽ ὑπομονῆς ἀνοικοδομοῦσαν ἓν μέρος, ἐνῷ ἕτερον μέρος καταπίπτει ἐν φθορᾷ, προσπάθειαν ἀδιάλειπτον ἀλλὰ μηδέποτε ἐπιτυγχάνουσαν νὰ προλάβῃ τὴν φθορὰν τῶν ἐθνῶν, τὰς ἀποτυχίας τῶν κυβερνήσεων, τὴν καταθλιπτικὴν χρῆσιν τῆς δυνάμεως, τὴν διαφθορὰν τῶν πλουσιωτέρων τάξεων καὶ τὴν παγκόσμιον ἐξάπλωσιν τῆς φιλαυτίας καὶ τῆς ἀνηθικότητος. Ἰδίως ἡ δραστηριότης καὶ εὐφυΐα τοῦ Σατανᾶ ἐξασκεῖται ἐν τῇ ἐπινοήσει τοῦ πλήθους τῶν διευκολύνσεων, ὑπὸ τῶν ὁποίων τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων κατέχονται καὶ οὕτως ἐμποδίζονται ἀπὸ τοῦ νὰ μελετήσωσι καὶ ἐρευνήσωσι τὸν λόγον τῆς ἐνυπαρχούσης ἐν τῷ συστήματι τοῦ κόσμου σήψεως καὶ τὴν βεβαιότητα τῆς τελικῆς αὐτοῦ καταστροφῆς.

Εἶναι λίαν καταφανὲς εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἤθελον δώσει εἰς ἑαυτοὺς τὴν εὐκαιρίαν νὰ σκεφθῶσιν, ὅτι ***ὑπάρχει τι τὸ ῥιζικῶς κακὸν*** *ἐν τῷ συστήματι τοῦ ἀνθρωπίνου κόσμου. Ὁ θάνατος ἐμφωλεύει ἐντὸς αὐτῆς τῆς καρδίας του. Κακουργήματα, ἀπανθρωπία καὶ ἀθλιότης ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εἶναι διακεχυμένα ἐντὸς αὐτοῦ. Δὲν ὑπάρχει τι ἐν αὐτῷ τὸ σταθερόν. «Φθορὰ τὰ πάντα». Ἡ παρουσία τῆς πρωτοπορείας ταύτης τῆς καταστροφῆς ἀνακαλύπτεται εἰς ὅλα, εἰς ὅσα ὁ ἄνθρωπος λαμβάνει μέρος. Καὶ ὅμως τὸ πνεῦμα τὸ προεδρεῦον κατορθώνει νὰ ἑλκύῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς ἄλλα πράγματα καὶ νὰ διαιωνίζῃ τὴν πλάνην ὅτι «τὰ πράγ-*

ματα βαίνουν πρὸς τὸ καλλίτερον». Οὕτω δ᾽ οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀδὰμ ἐξακολουθοῦσι δεικνύοντες τὴν κληρονομικήν των προδιάθεσιν πρὸς ἀποδοχὴν τῆς εὐχαρίστου ἐκείνης διδασκαλίας: «Δὲν θέλετε βεβαίως ἀποθάνει. Θὰ εἶσθε ὡς θεοί».

Πόσον δὲ θαυμασίως ὅλαι αὗται αἱ κοσμικαὶ ἐνέργειαι καὶ ἀσχολίαι συνεργοῦσιν εἰς τὸ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸν σκοπὸν τοῦ Σατανᾶ, ὅπως κρύψῃ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ! Πόσον θαυμασίως συνεργοῦσιν εἰς τὸ νὰ στηρίξωσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ὀλεθρίαν πεποίθησιν ὅτι δὲν ἔχουσι χρείαν Σωτῆρος! Ἂς προσπαθήσῃ τις νὰ φαντασθῇ κατάστασιν πραγμάτων, ἥτις νὰ δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ καλλίτερον τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ ταχέως θὰ παραιτηθῇ, ὁμολογῶν ὅτι καταλληλοτέρα κατάστασις τῆς ὑπαρχούσης πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν δὲν εἶναι δυνατή.

Πόσον φωτεινοὶ καθίστανται λοιπὸν οἱ λόγοι ἐκεῖνοι τοῦ Ἀποστόλου ἐν Β. Κορινθ. δ' 3,4: «Ἐὰν δὲ καὶ εἶναι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν κεκαλυμμένον, εἰς τοὺς ἀπολλυμένους εἶναι κεκαλυμμένον· τῶν ὁποίων, ἀπίστων ὄντων, ***ὁ θεὸς τοῦ κόσμου τούτου*** *ἐτύφλωσε τὸν νοῦν, διὰ νὰ μὴ ἐπιλάμψῃ εἰς αὐτοὺς ὁ φωτισμὸς τοῦ Εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅστις εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.»*

Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ σημασία τοῦ κόσμου· καὶ δὲν θὰ ἠδυνάμεθα μόνοι νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν σημασίαν ταύτην. Μόνος ὁ Θεὸς ἠδύναντο νὰ ἀποκαλύψῃ αὐτὴν εἰς ἡμᾶς. Ἀλλ᾽ ἀφ᾽ οὗ τὸ ἔπραξε, θὰ εἴμεθα ἀναπολόγητοι, ἐὰν δὲν πιστεύσωμεν Αὐτόν. Θὰ φανῶμεν δὲ ὡς οἰκτρῶς ἀποτυχόντες ἐν τῇ χρήσει τῆς φυσικῆς ἡμῶν διανοίας, ἐὰν αὕτη, ἐξετάζουσα τὴν κατάστασιν τῶν περὶ ἡμᾶς πραγμάτων, δὲν ἐπιβεβαιοῖ τὴν ἀποκάλυψιν Αὐτοῦ.

(ἀκολουθεῖ) **Ξ.Π.Μ.**

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΑΠ' ΑΡΧΗΣ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ'.

Ἡ ἔναρξις τῆς Εὐαγγελικῆς Μεταρρυθμίσεως.

(συνέχεια)

Ἵνα διαδώσῃ ὁ Ζβίγγλιος τὰς Μεταρρυθμιστικὰς ἀρχάς, συνεκάλεσε κατὰ τὸ ἔτος 1523 ἐν Ζυρίχῃ περὶ τοὺς 600 κληρικοὺς εἰς δημοσίαν συνδιάλεξιν καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀνέπτυξε τὰς ἰδέας αὐτοῦ, καταπολεμήσας πολλὰς διδασκαλίας τῆς Δυτ. Ἐκκλησίας, ἰδίως τὴν περὶ μετουσιώσεως, πρεσβειῶν τῶν ἁγίων, δικαιώσεως δι᾽ ἔργων ἐξωτερικῶν, ἀγαμίας τοῦ κλήρου, ἐξομολογήσεως, ἱερωσύνης, ἐξουσίας τοῦ Πάπα, κτλ. Οἱ λόγοι του ἐνεποίησαν βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Ἐν δευτέρᾳ συνδιαλέξει παρουσίᾳ 500 κληρικῶν ὑπεστήριξε τὰ αὐτὰ θέματα, μεθ᾽ ὃ ἡ κυβέρνησις

τῆς Ζυρίχης κατήργησε τὰς ἐκκλησιαστικὰς εἰκόνας καὶ τὴν λειτουργίαν. Τῷ 1524 ὁ Ζβίγγλιος ἐνυμφεύθη. Τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐδημοσίευσε τὴν μεγάλην αὐτοῦ πραγματείαν ***«Περὶ ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς θρησκείας***, εἰς ἣν διετύπωσε πᾶσαν αὐτοῦ τὴν διδασκαλίαν. Ἐκ Ζυρίχης αἱ νέαι ἰδέαι διεδόθησαν εἰς ὅλην τὴν Ἑλβετίαν, ἰδίως εἰς τὴν Βασιλείαν, Βέρνην καὶ ἄλλας πόλεις. Κυριώτερος ἐκ τῶν ὀπαδῶν καὶ συνεργατῶν του ἦτο ὁ ***Οἰκολαμπάδιος***, δεινὸς νομικὸς καὶ θεολόγος ἐν Βασιλείᾳ, ὁ Λέων Ἰούδας καὶ ὁ Ἔτσερ. Ὅπου ἐπεκράτει ἡ Μεταρρύθμισις, εἰσήγετο ἀμέσως ἀντὶ τῆς Παπικῆς λειτουργίας ἡ ἀπέριττος λατρεία, ἣν καθώρισεν ὁ Ζβίγγλιος. Ἡ μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἣν ἔκαμεν ὁ Λούθηρος, ἐξηπλώθη καθ' ὅλην τήν Γερμ. Ἑλβετίαν, τὴν δὲ Π. Διαθήκην μετέφρασεν ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ ὁ Λέων Ἰούδας.

Ἀλλ' ἡ Ἑλβετικὴ Μεταρρύθμισις διὰ τῆς ἐξαπλώσεώς της ταχέως περιεπλάκη εἰς τὴν ***πολιτικὴν ζύμωσιν***. Ἀνέκαθεν τὰ ὀρεινὰ καντόνια (πολιτεῖαι) τῆς Ἑλβετίας ἐχωρίζοντο διὰ πολιτικῶν ἀντιζηλιῶν καὶ ἐμπορικῶν συμφερόντων ἀπὸ τὰ καντόνια τῶν πεδιάδων. Καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς θρησκευτικῆς Μεταρρυθμίσεως τὰ μὲν ***ὀρεινὰ*** καντόνια ἐτάχθησαν συντηρητικῶς ὑπὲρ τῆς ***Παπικῆς*** Ἐκκλησίας, τὰ δὲ ***πεδινὰ*** μὲ τὰς πόλεις των ὑπὲρ τῆς ***Μεταρρυθμίσεως***. Ἡ νέα αὕτη ἀντίθεσις δὲν ἐβράδυνε νὰ προσλάβῃ ὀξύτητα· ἀμφότεραι αἱ μερίδες ὡπλίσθησαν καὶ ὁ πόλεμος ἐφαίνετο ἀναπόφευκτος μεταξὺ αὐτῶν, κατωρθώθη ὅμως τῷ 1524 νὰ συνομολογηθῇ ***ἀνακωχή*** τις πρόσκαιρος.

Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ δύο μεγάλοι Μεταρρυθμισταὶ Λούθηρος καὶ Ζβίγγλιος, ἐντελῶς ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἀλλήλων ἐγερθέντες καὶ ἐργασθέντες, ***εὑρέθησαν διαφωνοῦντες*** πρὸς ἀλλήλους εἴς τινα σημεῖα. Ἐνῷ λ.χ. ὁ Λούθηρος ἐλάμβανε τὰς Ι. Γραφὰς ὡς τὸ ὄργανον τῆς ***διορθώσεως*** τῶν καταχρήσεων ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ ἑπομένως ἐδέχετο νὰ ἀφήσῃ ἄθικτον ***πᾶν ὅ,τι δὲν ἦτο ἀπολύτως ἀντίθετον πρὸς τὰς Γραφάς***, ὁ Ζβίγγλιος ἐθεώρει ταύτας ὡς πηγὴν καὶ μέτρον ***ἀναπλάσεως*** καὶ ***ἀναμορφώσεως*** καὶ δὲν ἤθελε νὰ διατηρήσῃ τίποτε, ὅπερ ***δὲν ἐδιδάσκετο ῥητῶς ὑπὸ τῶν Γραφῶν***. Ὁ Λούθηρος, ὡς εἴδομεν, ἐτήρησε τὸ ἰδικόν του Μεταρρυθμιστικὸν κίνημα μακρὰν πάσης πολιτικῆς κινήσεως· ὁ Ζβίγγλιος ἀπέβλεπεν εἰς τὴν πολιτικὴν ἅμα καὶ θρησκευτικὴν ἀναγέννησιν τῆς πατρίδος του.

Ἀλλ' ἡ ἀκανθωδεστέρα διαφωνία μεταξὺ τῶν δύο μεταρρυθμιστῶν ὑπῆρξεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ***Εὐχαριστίας***. Ὁ μὲν Λούθηρος εἶχε καταλήξει εἰς τὴν διδασκαλίαν ὅτι εἰς τὸν ἄρτον καί τὸν οἶνον τοῦ Δείπνου τοῦ Κυρίου ***ἐνυπάρχει ἢ συνυπάρχει ἀοράτως*** τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, οὐχὶ δι' οἱασδήποτε μεταβολῆς τῆς οὐσίας τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, ἀλλὰ διὰ διεισδύσεως τρόπον τινα, ὅπως ἡ θερμότης διεισδύει εἰς τὸν σίδηρον. Ὁ δὲ Ζβίγγλιος ἀντιθέτως ἐκήρυττεν ὅτι ἡ τελετὴ τῆς Εὐχαριστίας οὐδὲν ἄλλο ἦτο εἰμὴ ***συμβολικὴ ἢ ἀναμνηστικὴ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου***.

Πρὸς ἄρσιν τῆς διαφωνίας ταύτης καὶ πρὸς ἐπίτευξιν προσωπικῆς γνωριμίας μεταξὺ τῶν δύο Μεταρρυθμιστῶν, οἱ ἑκατέρωθεν φίλοι ὠργάνωσαν ***συνάντησίν***

των εἰς τὴν Γερμανικὴν πόλιν ***Μάρβουργ*** τῷ 1524. Τὸν Λούθηρον συνώδευεν **ὁ Μελάγχθων,** τὸν Ζβίγγλιον ὁ Οἰκολαμπάδιος. Ἐκεῖ ἐγένετο συνδιάσκεψις τῶν δύο ἐπιφανῶν ἀναμορφωτῶν, ἀλλ' εἰς οὐδὲν αὕτη κατέληξε, τοῦ Λουθήρου ἐπιμένοντος ἐπὶ τῆς κυριολεξίας «Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά Μου», καὶ μετ' ἀγανακτήσεως ἀποκρούσαντος τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ζβιγγλίου. Ἠρνήθη δὲ καὶ νὰ δεχθῇ τὴν χεῖρα, ἣν μετὰ δακρύων τῷ ἔτεινεν ὁ Ζβίγγλιος. Πρὶν ἢ ὅμως ἀποχωρισθοῦν, ὁ Λούθηρος ἐδέχθη νὰ συνυπογράψῃ μετὰ τοῦ Ζβιγγλίου ἔκθεσιν ὅλων τῶν μεγάλων καὶ κεφαλαιωδῶν δογμάτων, ἐφ' ὧν ἦσαν σύμφωνοι, καὶ ἀμφότεροι ὑπεσχέθησαν νὰ πολιτεύωνται πρὸς ἀλλήλους μετὰ πάσης τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἀνεκτικότητος, ἣν θὰ τοῖς ἐπέτρεπεν ἡ συνείδησις αὐτῶν.

Ἡ διαφορὰ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἀφορμὴ τῆς μετέπειτα διακρίσεως τῶν τῶν Εὐαγγελικῶν Ἐκκλησιῶν εἰς ***Λουθηρανὰς*** καὶ ***Μεταρρυθμισμένας*** (Πρεσβυτερικάς).

Ἡ ἔνοπλος ἀνακωχὴ τοῦ 1524, ὡς ἐκ τῶν συχνῶν παραβιάσεων αὐτῆς ὑπὸ τῶν ὀρεινῶν καντονίων, μοιραίως κατέρρευσε καὶ ὁ πόλεμος ἐξερράγη. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἐνικήθησαν εἰς τὴν μάχην τοῦ ***Κάππελ*** πλησίον τῆς Ζυρίχης, ὅπου ἐφονεύθη καὶ ὁ Ζβίγγλιος (1531). Μετ' ὀλίγον ὅμως συνωμολογήθη ***εἰρήνη***, καθ' ἣν ἀνεγνωρίσθη εἰς ἕκαστον καντόνιον τὸ δικαίωμα νὰ κανονίζῃ ἐλευθέρως τὰ ἑαυτοῦ θρησκευτικὰ πράγματα. Μὲ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Οἰκολαμπαδίου, συμβάντα εὐθὺς μετὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης ταύτης, ἡ Μεταρρύθμισις ἐν Ἑλβετίᾳ ὑπέστη ὕφεσιν καὶ ἤρχισε νὰ ἐξαρτᾶται ἡ ὕπαρξις αὐτῆς ἐκ τῆς ἐξαπλώσεως τῶν νέων ἰδεῶν εἰς ἄλλας Εὐρωπαϊκὰς χώρας.

Ἐν Γερμανίᾳ ***ἡ ἐν Νυρεμβέργῃ συναφθεῖσα εἰρήνη*** μεταξὺ Παπικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων (1532) δὲν ἦτο προωρισμένη νὰ διατηρηθῇ. Οἱ Διαμαρτυρόμενοι ματαίως ἀνέμενον ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν συγκρότησιν Οἰκουμενικῆς Συνόδου· ὅταν δὲ τέλος ὁ Παῦλος Γ'. τῷ 1534 συνεκάλεσε τοιαύτην εἰς Μάντουαν τῆς Ἰταλίας, οἱ Γερμανοὶ ἡγεμόνες ἠρνήθησαν νὰ στείλουν ἀντιπροσώπους, ἐκ φόβου μήπως οὗτοι πάθωσιν ὅ,τι ἔπαθεν ὁ Οὖσσιος εἰς τὴν ἐν Κωνσταντίᾳ Σύνοδον. Τέλος κατὰ τὸ 1538, οἱ Παπικοὶ τῆς Γερμανίας θορυβηθέντες ἐκ τῆς ἐξαπλώσεως τῆς Μεταρρυθμίσεως, συνέπηξαν ἐν Νυρεμβέργῃ τὴν λεγομένην ***Ἱερὰν Συμμαχίαν*** **πρὸς** καταπολέμησιν τῶν «αἱρετικῶν». Ἐξ ἀντιθέτου, οἱ Διαμαρτυρόμενοι ἡγεμόνες ἀνενέωσαν τὴν ***Συμμαχίαν τῆς Σμαλκάλδης*** δι' ἄλλα δέκα ἔτη καὶ προσεδέχθησαν εἰς τὴν συμμαχίαν ταύτην τὴν Δανιμαρκίαν. Ἐν τούτοις, ἡ σύρραξις δὲν ἐπῆλθεν ἐπὶ ὁλόκληρον ἑξαετίαν, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὁποίας πολλαὶ κατεβλήθησαν προσπάθειαι πρὸς ἐξεύρεσιν συμβιβασμοῦ τινος. Οὕτω λ.χ. τῷ 1540 συνῆλθε συνδιάσκεψις Παπικῶν καὶ Διαμαρτυρομένων θεολόγων ἐν ***Βόρμς***, καὶ πάλιν τὸ ἑπόμενον ἔτος ἐν ***Ρεγενσβούργῃ***, ἔνθα καὶ κατηρτίσθη συμφωνία τις προσωρινή.

Ἡ σύρραξις ἐπῆλθε τέλος κατὰ τὸ 1546. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ ἔτους ἐκείνου ***ἀπέθανεν ὁ Λούθηρος***· αἱ τελευταῖαί του ἡμέραι ἦσαν πλήρεις πόνων σωμα-

τικῶν καὶ ψυχικῆς ἀγωνίας διὰ τὰς προσωπικὰς διενέξεις, αἵτινες ἐχώριζον πολιτικῶς τοὺς Διαμαρτυρομένους ἡγεμόνας, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ Διαμαρτύρησις πανταχόθεν ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῆς. Μετ' ὀλίγον ἤρχισαν αἱ ἐχθροπραξίαι, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς μεταστάσεως τοῦ Μαυρικίου, δουκὸς τῆς Σαξωνίας, ἐκ τῶν Διαμαρτυρομένων τάξεων πρὸς τοὺς Παπικοὺς ὑπὸ τὸν αὐτοκράτορα Κάρολον, κατέληξεν εἰς τὴν ***ἧτταν τῶν Διαμαρτυρομένων*** καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν Ἐκλέκτορος τῆς Σαξωνίας. Ὁ αὐτοκράτωρ τότε ἐζήτησε νὰ ἐπιβάλῃ ***προσωρινόν τινα διακανονισμὸν*** ἐν Αὐγούστῃ τῶν ἐκκλησιαστικῶν διαφορῶν, ὅστις ὅμως διακανονισμὸς οὐδεμίαν τῶν ἀντιπάλων μερίδων ἱκανοποίει καὶ ἑπομένως δὲν ἐγένετο ἀποδεκτός, διότι εἰς μὲν τοὺς Διαμαρτυρομένους ἐπέβαλλε τὴν Παπικὴν λειτουργίαν, τοὺς δὲ Παπικοὺς δυσηρέστει διότι ἐπέτρεπεν εἰς τοὺς Διαμαρτυρομένους νὰ κρατήσωσι πολλὰ ἐκκλ. κτήματα, ἐπέτρεπε δὲ ὡσαύτως καὶ τὸν γάμον τῶν ἱερέων καὶ τὴν ὑπ' ἀμφότερα τὰ εἴδη μετάληψιν. Τέλος ὁ Μαυρίκιος πάλιν μεταστραφεὶς ὑπὲρ τοῦ Προτεσταντικοῦ στρατοπέδου, ἐξεστράτευσε μετὰ τῶν ἀντιθέτων καὶ ἐξηνάγκασε τὸν αὐτοκράτορα νὰ συνθηκολογήσῃ. Διὰ τῆς ἐν ***Πασσάου*** συνθήκης (1552) ἠναγκάσθη ὁ Αὐτοκράτωρ νὰ ὑποσχεθῇ νὰ παραπέμψῃ εἰς γενικὴν σύνοδον τὰς θρησκευτικὰς προστριβάς. Τέλος κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1555 εἰς τὸ ἐν ***Αὐγούστῃ*** συνέδριον ἐπετεύχθη ἡ ***θρησκευτικὴ εἰρήνη***, δι' ἧς ἕκαστος τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας ὑποχρεοῦτο νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ Παπισμοῦ καὶ Διαμαρτυρήσεως, μεθ' ὃ ἡ τοιαύτη του ἐκλογὴ θὰ ἴσχυε καὶ διὰ τὴν ἡγεμονίαν του· ἀμφότεροι ὅμως Παπικοὶ καὶ Διαμαρτυρόμενοι θὰ εἶχον ἐξ ἴσου ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἄσκησιν τῆς θρησκείας των. Οὕτω μετὰ 35 ἐτῶν ἀγῶνας καὶ πολέμους ἡ Μεταρρύθμισις ἀπέκτησε τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν καὶ ἐλευθερίαν αὐτῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Ἡ ἐξάπλωσις τῆς Εὐαγγελικῆς Μεταρρυθμίσεως.

Τὸ πρῶτον τμῆμα τῆς Εὐρώπης ὅπερ ἠσπάσθη τὴν Μεταρρύθμισιν μετὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ ἔναρξιν αὐτῆς, ἦσαν ***αἱ Σκανδιναυϊκαὶ χῶραι***. Ἕνεκεν ὅμως τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν, εἰς ἃς εὑρίσκοντο τότε αἱ χῶραι αὗται, ἡ θρησκευτικὴ μεταρρύθμισις περιεπλάκη εἰς ὁλόκληρον δίκτυον πολιτικῶν ἐπιρροῶν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Δανίας ***Χριστιανὸς ὁ Β΄***. (1513 – 1523) ἐκ πολιτικῶν ὑπολογισμῶν ἀγόμενος, πρῶτον μὲν ηὐνόησε τὸν Προτεσταντισμόν, κατόπιν δὲ ἐστράφη καὶ αὐτοῦ. Ἐκθρονισθέντος αὐτοῦ, ὁ διάδοχός του ***Φρειδερῖκος ὁ Α΄***. ἐκηρύχθη ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τῆς Λουθηρανῆς Μεταρρυθμίσεως, ὑπὸ δὲ τὸν βασιλέα ***Χριστιανὸν τὸν Γ΄***. ὁ Προτεσταντισμὸς ἐγένετο ἡ ἐπίσημος θρησκεία τῆς Δανίας. Τὰ μοναστήρια διελύθησαν, ἀντὶ τῶν Καθολικῶν ἐπισκόπων ἐχειροτονήθησαν Διαμαρτυρόμενοι τοιοῦτοι καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐστέφθη ὑπὸ Λουθηρανοῦ κληρικοῦ. Μετ' ὀλίγον ἡ Μεταρρύθμισις μετεδόθη εἰς τὴν Νορβηγίαν καὶ τὴν Ἰσλανδίαν, εὑρισκομένας τότε ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Δανίας.

Εἰς τὴν Σουηδίαν μετεδόθη ἡ Μεταρρύθμισις κατὰ τὸ 1519 ὑπὸ δύο Σουηδῶν ἀδελφῶν Πέτερσεν, μαθητῶν τοῦ Λουθήρου ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου Βιττεμβέργης. Ἡ Σουηδία τότε ἐπανεστάτησε κατὰ τῆς Δανικῆς κυριαρχίας καὶ ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τῆς ἀνεξαρτήτου Σουηδίας ὁ ***Γουσταῦος Βάζας***, ὅστις ἀπ' ἀρχῆς ὑπῆρξεν ὀπαδὸς τῆς Μεταρρυθμίσεως. Οὗτος ἐδήμευσε τὰ ἐκκλησιαστικὰ κτήματα, διώρισε Διαμαρτυρομένους εἰς ὅλα τὰ ἀνώτερα δημόσια ἀξιώματα καὶ ἐγκαθίδρυσε τὸν Προτεσταντισμὸν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν τόσον στερεῶς, ὥστε ὅτε κατὰ τὸ 1568 ἐπὶ βασιλείας Ἰωάννου τοῦ Γ', ὅστις ἦτο Παπικός, ἐδόθη εἰς τὸν Παπισμὸν ἡ εὐκαιρία νὰ ἀνακτήσῃ τὸ ἀπολεσθὲν ἐν Σουηδίᾳ ἔδαφος, δὲν τὸ κατώρθωσε παρ' ὅλας τὰς προσπαθείας τῶν Ἰησουϊτῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐβασίλευε Φραγκίσκος ὁ Α'. (1515—1547), ὅτε ὁ Λούθηρος τὸ πρῶτον ἐσάλπισε τὸ σάλπισμα τῆς Μεταρρυθμίσεως. Ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη ὁ Φραγκίσκος ἐτήρησεν ἀπέναντι τοῦ Μεταρρυθμιστικοῦ κινήματος στάσιν ἂν ὄχι εὐνοϊκήν, τοὐλάχιστον οὐδετέραν. Ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαργαρίτα, βασίλισσα τῆς Ναβάρρας, ἔλαβεν ἀπροκαλύπτως τὸ μέρος τῶν Μεταρρυθμιστῶν. Διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν νέων ἰδεῶν ὁ Λεφέβρ εἶχε παρασκευάσει τὸ ἔδαφος διὰ τῶν ἑαυτοῦ ἑρμηνειῶν τῆς Γραφῆς, ὁ δὲ Μπρισονὲ, ἐπίσκοπος τῆς Μῶ, ἐφαίνετο ἀσπαζόμενος τὴν νέαν διδασκαλίαν. Ἀλλ' ἡ Γαλλικὴ Βουλὴ καὶ ἡ θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Σορβόννης, ἥτις ἦτο πολὺ συντηρητική, ἀντετάχθησαν εἰς τὴν Μεταρρύθμισιν καὶ κατώρθωσαν νὰ ἐξεγείρουν διωγμὸν κατὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτῆς, ὁπότε ὁ εἰρημένος Μπρισονὲ ἐθεώρησε καλὸν νὰ μεταστραφῇ. Τέλος αὐτὸς ὁ βασιλεὺς κατὰ τὸ ἔτος 1534 ἐπείσθη νὰ κηρυχθῇ κατὰ τῶν «αἱρετικῶν» καὶ ἀκόμη νὰ δεχθῇ τὴν θανάτωσίν τινων ἐξ αὐτῶν. Εἰς τοῦτο παρεσύρθη ὑπὸ τῆς ἰδέας ὅτι ἡ ἑνότης τοῦ κράτους αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ γόητρον αὐτοῦ θὰ διεσαλεύοντο, ἐὰν ἐπεκράτει ἡ Μεταρρύθμισις. [1]) Δὲν ἀπέκρουε μίαν ἥσυχον καὶ ἄχρουν Μεταρρύθμισιν, ὅπως τὴν ἠννόει ὁ Ἔρασμος, οὔτε παρεγνώριζε τὴν ἀξίαν μιᾶς πολιτικῆς συμμαχίας μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν Διαμαρτυρομένων τῆς Γερμανίας εἰς τοὺς ἀγῶνάς του κατὰ τοῦ παλαιοῦ του ἀντιπάλου Καρόλου τοῦ Ε'. Ἐφοβεῖτο ὅμως τὸν ἐπαναστατικὸν ἀντίκτυπον μεταρρυθμίσεως, ὁποία ἡ τοῦ Λουθήρου, ἐπὶ τῆς πολιτικῆς θέσεως τῆς ἑαυτοῦ κυβερνήσεως ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Γαλλίας. Διὰ τοῦτο μέχρι τοῦ θανάτου του, ἡ ἐπικρατοῦσα πολιτικὴ τῆς Γαλλίας ἀπέναντι τοῦ Προτεσταντισμοῦ ὑπῆρξε πολιτικὴ σιωπηρᾶς ἀντιδράσεως.

Ὅσον ὅμως ἡ στάσις τοῦ Φραγκίσκου ἀπέναντι τοῦ νέου θρησκευτικοῦ ρεύματος ὑπῆρξεν ἀβεβαία καὶ ἀμφίρροπος, τόσον ἡ τοῦ υἱοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ ***Ἐρρίκου*** τοῦ Β'. (1557—1559) ὑπῆρξεν σαφὴς καὶ ἀποφασιστική. Εὐθὺς ἀπὸ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας του ὁ μονάρχης οὗτος συνετάχθη μὲ τὴν Σορβόννην πρὸς ἐκρίζωσιν τῆς «αἱρέσεως», διὰ τῆς καύσεως ἐπὶ τῆς πυρᾶς οὐ μόνον

---

1) Συνείθιζε νὰ ἀπαγγέλλῃ τὸ ἀπόφθεγμα «Un roi, une loi, une foi», ἤγουν «Ἕνα βασιλέα ἕνα νόμον, μίαν πίστιν.»

τῶν «αἱρετικῶν» βιβλίων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ὀπαδῶν τῆς «αἱρέσεως». Παρ' ὅλην ὅμως ταύτην τὴν προσπάθειαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐπισήμων, ὁ Προτεσταντισμὸς ἐξηκολούθει νὰ ἐξαπλοῦται ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τρόπον, ὅστις ἀνησύχει σφοδρῶς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Οἱ διωγμοί, ὡς συνήθως τοῦτο συμβαίνει, μᾶλλον πρὸς ἐνίσχυσιν ἢ πρὸς κατάπνιξιν τῶν νέων ἰδεῶν συνετέλουν.

(ἀκολουθεῖ)

ΗΜΕΡΑ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΕΝ ΕΛΒΕΤΙΑ

Ἡ 16 Σεπτεμβρίου ἑκάστου ἔτους τηρεῖται καθ' ὅλην τὴν Ἑλβετίαν, ἀποφάσει τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Βουλῆς, ὡς ἡμέρα πανδήμου καὶ πατριωτικῆς εὐχαριστίας, μετανοίας, προσευχῆς. Ὁ λαὸς συνάγεται εἰς τὰς ἐκκλησίας τὴν πρωΐαν καὶ τὸ ἀπόγευμα ὅπως προσευχηθῇ καὶ ἀκούσῃ κηρύγματα ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων, μεθ' ὃ τελεῖται ἡ Εὐχαριστία.

Περιῆλθεν εἰς χεῖρας ἡμῶν ἓν μικρὸν φυλλάδιον, ὅπερ ἐφέτος ἡ Ἐθνικὴ Ἐκκλησία τοῦ Καντονίου Ζυρίχης ἐξετύπωσε καὶ διένειμεν κατὰ χιλιάδας ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τὴν παραμονὴν τῆς ἡμέρας. Καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ φυλλαδίου τούτου εἶναι τόσον μεστὸν ὑψηλῶν θρησκευτικῶν καὶ ἠθικῶν σκέψεων, ὥστε θεωροῦμεν καθῆκον νὰ τὸ παραθέσωμεν ἐν μεταφράσει χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τοῦ «Ἀστέρος», διὰ νὰ ἴδουν διατὶ ἡ μικρὰ Ἑλβετία, ἂν καὶ εὑρίσκεται ἀπομεμονωμένη μεταξὺ ἰσχυρῶν γειτόνων, τινὲς τῶν ὁποίων μάλιστα θὰ ἤθελον νὰ ἀφαιρέσουν μέρος τοῦ ἐδάφους της, ἂν καὶ δὲν ἔχει καμμίαν συμμαχίαν μὲ ἄλλο ἔθνος καὶ στηρίζεται μόνον εἰς τὰς ἰδίας της δυνάμεις, ἐπὶ 100 καὶ πλέον ἔτη διετήρησε τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν της καὶ ἐπέσυρε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἐκτίμησιν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ὅταν ἔθνος τι ἔχῃ τοιαύτην ζωντανὴν ἀντίληψιν περὶ θρησκείας καὶ ὅταν ἡ θρησκεία ἔχει τὰς ρίζας της εἰς τὴν ψυχὴν ἑνὸς ἔθνους καὶ μιᾶς πολιτείας, ἂς μὴ φοβῆται μήτε ἐξωτερικὸν μήτε ἐσωτερικὸν ἐχθρόν. Ἰδοὺ τὸ κείμενον :

«Ἀγαπητοὶ συμπολῖται καὶ ἀδελφοὶ ἐν Χριστῷ!

Ἦλθε καὶ πάλιν ἡ Ἡμέρα τῆς Προσευχῆς — ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν, συμφώνως πρὸς παλαιὸν ἔθιμον, τὸ εὐσεβὲς μέρος τοῦ λαοῦ μας συνειθίζει νὰ φέρῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν εὐγνωμοσύνῃ καὶ ἐν μετανοίᾳ, διὰ τῆς προσευχῆς, τὰς ὑποθέσεις καὶ τὰ ζητήματα τῆς πατρίδος. Ἐνῷ αἱ μεγάλαι Χριστιανικαὶ ἑορταὶ — Χριστούγεννα, Πάσχα, Πεντηκοστὴ — ἑνώνουσι ἡμᾶς πρὸς ὁλόκληρον τὴν Χριστιανωσύνην, ἡ Ἡμέρα τῆς Προσευχῆς μᾶς παρέχει τὴν εὐκαιρίαν νὰ αἰσθανθῶμεν ἰδιαιτέρως τοὺς δεσμούς, οἵτινες μᾶς συνδέουν ἐσωτερικῶς ὡς ἔθνος καὶ νὰ ἐξετάσωμεν καὶ διευκρινίσωμεν τὸ ἐθνικόν μας φρόνημα καὶ τὴν ἐθνικήν μας ὑπόστασιν ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Διὰ τοῦτο εἴθισται ὅπως αἱ κατὰ καντόνια ἐκκλησιασικαὶ ἀρχαὶ ἀπευθύνωσιν

ἰδιαιτέραν ἐπίσημον πρόσκλησιν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ πρὸς τήρησιν τῆς πατριωτικῆς καὶ εὐσεβοῦς ταύτης ἡμέρας. Εἰς παλαιοτέρους καιρούς, αὐταὶ αἱ κατὰ τόπους κυβερνήσεις τῶν καντονίων ἐξέδιδον τὴν πρόσκλησιν ταύτην· ὅσον δὲ καὶ ἂν λυπῆταί τις, ὅτι τοῦτο εἴς τινα καντόνια δὲν γίνεται πλέον, θὰ ἦτο μέγα λάθος ἐὰν ἐκ τῆς μεταβιβάσεως εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς τοῦ καθήκοντος τῆς τοιαύτης προσκλήσεως, ἤθελεν ἐπικρατήσει ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ πρόοδος καὶ στερεότης τοῦ πολιτικοῦ καὶ πολιτειακοῦ ἡμῶν βίου δύναται νὰ ἔχῃ ἄλλο θεμέλιον εἰμὴ τὰς αἰωνίους ἐντολὰς καὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Θεοῦ, ἢ ὅτι Πολιτεία καὶ Ἐκκλησία, Πολιτικὴ καὶ Εὐαγγέλιον εἶναι πράγματα ἄσχετα πρὸς ἄλληλα.

*Ὄχι, ἀγαπητοὶ συμπολῖται! Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ ἅλας, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ καὶ ἐξαγνίζει πάσας ἡμῶν τὰς σχέσεις καὶ δράσεις. Διὰ τὸν Ἰ. Χριστὸν δὲν ὑπάρχει χωρισμὸς τῆς «ἐκκλησιαστικῆς» καὶ τῆς «λαϊκῆς» ζωῆς. Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ θέλει νὰ κυριαρχήσῃ ἐφ' **ὁλοκλήρου** τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κατὰ τὰς ἐργασίμους του ἡμέρας, ὅπως καὶ κατὰ τὰς Κυριακάς του· ἀξιοῖ νὰ ῥυθμίσῃ τὴν συνολικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους καὶ τὸ θέλημα Αὐτοῦ, νὰ διευθύνῃ τόσον τὴν πολιτικὴν τῆς χώρας ὅσον καὶ τὴν δρᾶσιν ἑνὸς εὐσεβοῦς σωματείου, οἷον ἡ Ἐκκλησία—τόσον τὰς σχέσεις τῶν λαῶν πρὸς ἀλλήλους ὅσον καὶ τὰς σχέσεις τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ.*

Ἐὰν σταθμίσωμεν ἡμεῖς τὴν ζωὴν ἡμῶν ὡς ἔθνος μὲ τὰ μέτρα καὶ τὰ σταθμὰ τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ θελήσωμεν νὰ κρίνωμεν αὐτὴν εἰλικρινῶς καὶ ἄνευ πατριωτικῆς αὐταρεσκείας, ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, τότε πρέπει ἡ τοιαύτη ἐξέτασις νὰ μᾶς φέρῃ ἑκάστοτε εἰς ταπεινοφροσύνην καὶ μετάνοιαν, διότι θὰ μᾶς δεικνύῃ τὴν μεγάλην ἀπόστασιν, ἡ ὁποία δυστυχῶς ὑπάρχει μεταξὺ τῆς πραγματικῆς ἡμῶν καταστάσεως καὶ τῆς καταστάσεως ἐκείνης, ἥτις συμφώνως πρὸς τοὺς αἰωνίους νόμους τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἔπρεπε καὶ ἠδύνατο νὰ βασιλεύσῃ ἐν μέσῳ ἡμῶν. Βεβαίως ἔχομεν λόγους νὰ εὐγνωμονῶμεν οὐ μόνον διὰ τὴν εἰρήνην καὶ ἐλευθερίαν ἡμῶν γενικῶς ἀλλὰ καὶ διὰ πολλὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ὁ Δημιουργὸς καὶ Κυβερνήτης τοῦ Σύμπαντος ἐνεφύτευσεν εἰς τὴν ἐθνικήν μας ὑπόστασιν καὶ διὰ τὰ ὁποῖα δυνάμεθα νὰ χαίρωμεν ἄνευ ἐπάρσεως. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως τὸ διαρρεῦσαν ἤδη ἔτος ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡμῖν καὶ νὰ διδάξῃ ἡμᾶς, ποῖα εἶναι τὰ ἐλαττώματα τῆς τόσον ἐπαινεμένης ἡμῶν καταστάσεως. Εἰς τὰ δημοψηφίσματα τοῦ τελευταίου δωδεκαμήνου, τὰ ὁποῖα τόσον πολὺ συνεκίνησαν τὰ πνεύματά μας, προῆλθεν εἰς φῶς φρόνημα, τὸ ὁποῖον μᾶς δεικνύει πόση ἀπόστασις χωρίζει τὰς ἀντιλήψεις καὶ τὴν θέλησιν μεγάλης μερίδος τοῦ ἡμετέρου λαοῦ ἀπὸ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἀποστόλων Αὐτοῦ.

Ἡ ἄρνησις τοῦ λαοῦ ἡμῶν τοῦ νὰ στερηθῇ οἰκειοθελῶς μικροῦ τινος ψυχίου τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας, ἵνα καταπολεμηθῇ ἡ καταστρεπτικὴ δύναμις τοῦ ἀλκοολισμοῦ καὶ τῆς μέθης —ἡ ἄρνησις μεγάλου τμήματος τῶν ἀνδρῶν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ὅσα ἐνομοθετήθησαν ἤδη εἰς ἄλλας χώρας, τοῦ νὰ γίνῃ ἡ δοκιμὴ τῆς παραχωρήσεως πρὸς τὴν γυναῖκα δικαιωμάτων τινων εἰς

τὸν πολιτικὸν βίον, ὡς ἀμοιβὴ καὶ ἀντάλλαγμα τῆς ἀφιλοκερδοῦς καὶ ἀνιδιοτελοῦς αὐτῆς κοινωνικῆς ὑπηρεσίας καὶ συμπράξεως—ἦσαν ἐκδηλώσεις, αἵτινες ἐμπνέουσι λύπην καὶ προσβάλλουσι τὸ αἴσθημα τῆς κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης. Βεβαίως ὤφειλε κατὰ τὴν 3ην Δεκεμβρίου παρελθόντος ἔτους νὰ ἀπορριφθῇ ἡ γνωστὴ πρότασις περὶ φορολογίας τῆς περιουσίας (κεφαλαίου)· ἐν τούτοις, τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ βασικὴ σκέψις τοῦ νὰ γίνωσιν εἰς εὐρεῖαν κλίμακα χρηματικαὶ θυσίαι χάριν τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, προσέκρουσε πρὸς τόσην ἀντιπάθειαν εἰς πολλοὺς κύκλους τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν, τὸ γεγονὸς ὅτι, ἀνεξαρτήτως διαφόρων δεδικαιολογημένων ἀντιρρήσεων ἐκ μέρους τῶν ἀντιφρονούντων εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, προῆλθον ἀσυστόλως εἰς τὸ φῶς καὶ τόσαι ἰδιοτελεῖς καὶ ἀτομικαὶ συμφεροντολογίαι—πάντα ταῦτα ἦσαν ἐξόχως ἐπαίσχυντα διὰ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ ἀρρήτως ὀδυνηρὰ διὰ πάντας ὅσοι ἐπιποθοῦν νὰ ἴδουν τὸ πνεῦμα τοῦ Εὐαγγελίου νὰ κυριαρχῇ ἐπὶ ὁλοκλήρου τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ζωῆς.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἄλλην ἔποψιν βλέπομεν τὴν ζωὴν τοῦ ἔθνους ἡμῶν κυριαρχουμένην καὶ διαστρεβλουμένην διὰ τῆς ῥοπῆς πρὸς τὸ κέρδος καὶ πρὸς τὰς ἀπολαύσεις. Ἡ Κυριακὴ ἀπὸ ἡμέρας πνευματικῆς τρυφῆς γίνεται πολλαχῶς ἡμέρα διασκεδάσεων. Ἡ ἐργασία πολλαχῶς δὲν ἐκτιμᾶται πλέον κατὰ τὴν ἠθικὴν αὐτῆς ἀξίαν καὶ τὴν διὰ τὴν ζωὴν ἡμῶν σπουδαιότητα αὐτῆς. Ἡ σπονδυλικὴ στήλη τοῦ ἠθικοῦ βίου, ἡ συναίσθησις τοῦ καθήκοντος, κατέστη ἀσθενεστέρα. Ὁ πόθος τῶν ἀπολαύσεων τοῦ βίου παραμέρισε καὶ ἐπεσκίασεν εἰς τὴν συνείδησιν πολλῶν ὁμοεθνῶν μας τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ὑψηλῆς χαρᾶς μιᾶς δράσεως κοινωφελοῦς.

Βεβαίως δὲν εἶναι τυχαῖον γεγονὸς ὅτι ἀπὸ πολλοῦ καὶ μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τόσον συχνὰ ἐπὶ Ἑλβετικοῦ ἐδάφους συνέρχονται συνελεύσεις καὶ συνδιασκέψεις χαρακτῆρος διεθνοῦς καὶ παγκοσμίου. Ἡ ἡμετέρα χώρα ἀληθῶς κατέχει ἰδιάζουσαν θέσιν ἐν τῷ μέσῳ τῶν περικυκλούντων ἡμᾶς ἐθνῶν. Τοῦτο ὅμως ἀκριβῶς μᾶς ἐπιβάλλει καὶ μίαν μεγίστην ὑποχρέωσιν. Μέσα εἰς ὅλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν τρέφομεν πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι εἴμεθα μέλη τῆς αὐτῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας, ἥτις ἔχει ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Οὐρανὸν Πατέρα, καὶ ὅτι ἡ βασιλεία τῆς Θείας ἀγάπης δὲν γνωρίζει ὅρια καὶ διακρίσεις ἐθνικάς. Ποῦ ὁδηγεῖ τὰ ἔθνη ὁ στενόψυχος ἐθνικισμός, ἔχομεν ἴδει μετὰ φρίκης. Τὸ πιστεύειν εἰς τὴν εἰρήνην καὶ τὸ ἐργάζεσθαι ὑπὲρ αὐτῆς σημαίνει: Τὸ πιστεύειν εἰς τὴν ἐκ Θεοῦ πηγάζουσαν ἑνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ τὸ ἐργάζεσθαι πάσῃ δυνάμει πρωτίστως μεταξὺ τοῦ ἰδίου ἡμῶν ἔθνους πρὸς ἄρσιν τῶν διεθνῶν φραγμῶν.

Γνωρίζομεν πόσον μικρὰ ἡ δύναμις ἡμῶν, πόσον χαλαρὰ ἡ θέλησις ἡμῶν, πόσον ἀσθενὴς ἡ πίστις ἡμῶν. Διὰ τοῦτο τηροῦμεν τὴν σημερινὴν Ἡμέραν τῆς Προσευχῆς, ὅπως ἐν αὐτῇ συγκεντρωθοῦν αἱ σκέψεις καὶ αἱ δεήσεις ἡμῶν εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην Πηγήν, ἐξ ἧς προέρχεται πνευματικὴ δύναμις. Ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ Θείου Πνεύματος, ὅπως δυνηθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν τί χρειάζεται εἰς ἡμᾶς,

εἰς τὰς οἰκογενείας μας, εἰς τὸν λαόν μας, εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἔχομεν ἀνάγκην τοῦ Θείου Πνεύματος, ὅπως συνεργασθῶμεν ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐπούλωσιν τῶν καταστροφῶν.

Εἴθε ἡ Ἡμέρα τῆς Προσευχῆς νὰ μὴ ἦναι ἁπλῶς ἡμέρα λόγων καὶ αἴνου, ἀλλὰ καὶ ἡμέρα, ἐξ ἧς θὰ προέρχεται ζωντανὴ καὶ αἰσθητὴ ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς, ἐκκλησιαστικῆς, πολιτικῆς καὶ ἀτομικῆς ἡμῶν ζωῆς! Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ τοῦτο!

Ο ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΜΑΓΟΣ

(ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ τοῦ Henry van Dyke).

V.

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Τριάκοντα καὶ τρία ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Ἀρταβάνους ἔκτοτε παρῆλθον καὶ ἀκόμη ὡδοιπόρει καὶ ἐζήτει νὰ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν. Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του, ἄλλοτε μελανώτεραι ἀπὸ τὰς χαράδρας τοῦ ὄρους Ζάγρος, ἦσαν τώρα λευκαὶ ὡς ἡ χιών, ἡ ὁποία καλύπτει τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους. Οἱ ὀφθαλμοί του, οἵτινες ἄλλοτε ἤστραπτον ὡς φλόγες πυρός, ἦσαν τώρα σκοτεινοὶ ὡς ἤλεκτρον ὑποκαιόμενον ἐν τῇ στάκτῃ.

Ἐξηντλημένος καὶ κοπιασμένος καὶ ἕτοιμος ν' ἀποθάνῃ, ἀλλ' ἀναζητῶν ἀκόμη τὸν Βασιλέα, ἦλθε διὰ τελευταίαν φορὰν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ. Πολλάκις εἶχεν ἐπισκεφθῆ τὴν πόλιν, ἀναζητῶν εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς καὶ παρόδους, τὰς πολυπληθεῖς της καλύβας καὶ τὰς σκοτεινὰς φυλακάς, χωρὶς νὰ ἀνακαλύψῃ οὔτε ἴχνος τῆς οἰκογενείας τῆς Ναζαρέτ, ἡ ὁποία εἶχε πρὸ πολλοῦ ἀναχωρήσει ἐκ τῆς Βηθλεέμ. Ἀλλὰ τώρα τῷ ἐφάνη ὅτι ἔπρεπε νὰ κάμῃ μίαν τελευταίαν προσπάθειαν καὶ κάτι τοῦ ἔλεγεν εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας του ὅτι, ἐπὶ τέλους, πρόκειται νὰ ἐπιτύχῃ εἰς τὸν σκοπόν του.

Ἦτο ἐποχὴ τοῦ Πάσχα. Ἡ πόλις Ἱερουσαλὴμ ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἐπισκέπτας. Οἱ υἱοὶ Ἰσραήλ, διεσκορπισμένοι εἰς χώρας μακρυνάς, ἤρχοντο πάλιν εἰς τὸν Ναὸν διὰ τὴν μεγάλην ἑορτήν, καὶ ἦτο μία συρροὴ καὶ βοὴ εἰς τὰς στενὰς ὁδοὺς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας.

Ἀλλ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν μία ἐξαιρετικὴ νευρικότης διεκρίνετο εἰς τὸ πλῆθος. Ὁ οὐρανὸς ἦτο σκυθρωπὸς μὲ ἓν προμήνυμα σκότους. Ρεύματα ἀνησυχίας καὶ ταραχῆς ἐξεδηλοῦτο μεταξὺ τοῦ λαοῦ. Ἓν μυστηριῶδες ρεῦμα παρέσυρεν ὅλους πρὸς μίαν διεύθυνσιν. Ὁ κρότος τῶν σανδάλων καὶ ὁ μαλακὸς ὑπόκωφος ἦχος χιλιάδων ποδῶν ἀνυποδύτων, οἱ ὁποῖοι ἔτρεχον ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου ἠκούετο κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἐπήγαινε πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς πύλης τῆς Δαμασκοῦ.

Ὁ Ἀρταβάνης ἠνώθη μὲ μίαν ὁμάδα συμπατριωτῶν του, Πάρθων Ἰουδαίων, οἵτινες εἶχον ἔλθει εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα, καὶ τοὺς ἠρώτα διὰ νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου, καὶ ποῦ πηγαίνουν.

— «Πηγαίνομεν», τῷ ἀπήντησαν, «εἰς τὸν Γολγοθᾶ ἔξω τῶν τειχῶν τῆς πόλεως, ὅπου πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ μία καταδίκη. Δὲν ἤκουσες τὶ συνέβη;

Δύο διάσημοι λησταὶ πρόκειται νὰ σταυρωθοῦν, καὶ μαζὺ μὲ αὐτοὺς ἕνας ἄλλος, καλούμενος Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἔκαμε πολλὰ θαύματα μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὅστις τὸν ἠγάπα πολύ».

«Ἀλλὰ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον ὅτι πρέπει νὰ ἀποθάνῃ, διότι ἔλεγεν ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ Πιλάτος τὸν ἀπέστειλε νὰ σταυρωθῇ διότι ἔλεγεν ὅτι εἶναι ὁ ***Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων***».

Ὁποίαν περίεργον ἐντύπωσιν ἐπροξένησαν αὐταὶ αἱ τρεῖς τελευταῖαι λέξεις εἰς τὴν κουρασμένην ψυχὴν τοῦ Ἀρταβάνους. Αὐταὶ τὸν εἶχαν ὁδηγήσει ἐπὶ ὁλόκληρον τὴν ζωήν του διὰ μέσου τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Τώρα δὲ ἐπανῆλθον εἰς τὴν ἀκοήν του μυστηριωδῶς, ὡς μία ἀπελπιστικὴ ἀγγελία. Ὁ Βασιλεὺς ἠγέρθη, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεβλήθη ἀπὸ τῆς παρουσίας του. Θὰ ἐχάνετο πλέον ὁ Βασιλεύς. Πιθανὸν ν' ἀπέθνησκεν. Ἦτο ἆρά γε ὁ ἴδιος ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶχε γεννηθῇ ἐν Βηθλεὲμ πρὸ τριάκοντα τριῶν ἐτῶν, κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ ὁποίου ἐφάνη ὁ ἀστὴρ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ διὰ τὴν ἔλευσιν τοῦ ὁποίου ἐλάλησαν οἱ Προφῆται;

Ἡ καρδία τοῦ Ἀρταβάνους ἔτρεμε μὲ τὴν ταραχὴν καὶ τὴν ἀμφιβολίαν αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦσι τὴν ψυχικὴν διέγερσιν τῆς γεροντικῆς ἡλικίας.

Ἀλλ' ἔλεγε καθ' ἑαυτόν: «Αἱ ὁδοὶ τοῦ Θεοῦ διαφέρουν ἀπὸ τὰς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἴσως θὰ εὕρω ἐπὶ τέλους τὸν Βασιλέα εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του· ἂν προσέλθω δὲ ἐγκαίρως καὶ προσφέρω εἰς Αὐτὸν τὸν μαργαρίτην μου, ἴσως νὰ τὸν σώσω πρὶν ἀποθάνῃ!» Ταῦτα διαλογιζόμενος ὁ γέρων Ἀρταβάνης ἠκολούθησε τὸ πλῆθος μὲ βραδέα καὶ ἐπίπονα βήματα πρὸς τὴν πύλην τῆς Δαμασκοῦ. Ἀκριβῶς πέραν τῆς εἰσόδου τοῦ φυλακίου μία ὁμὰς Μακεδόνων στρατιωτῶν κατήρχετο τὴν ὁδὸν σύρουσα μίαν νεαρὰν κορασίδα μὲ ἐνδύματα σχισμένα καὶ κόμην λυτήν. Ὁ Μάγος ἐσταμάτησε καὶ τὴν παρετήρει μὲ οἶκτον. Τότε ἡ νεαρὰ κόρη ἀπέσπασεν ἑαυτὴν αἰφνιδίως ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν βασανιστῶν της καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς πόδας του, ἐναγκαλισθεῖσα τὰ γόνατά του. Ἡ κόρη εἶχε διακρίνει τὸν λευκόν του σκοῦφον καὶ τὸν πτερωτὸν κύκλον τὸν χρυσοκέντητον ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ τὸν ἀνεγνώρισεν ὡς συμπατριώτην αὐτῆς.

«Λυπήσου με!» ἐφώναξε, «καί σῶσέ με, χάριν τοῦ Θεοῦ τῆς Ἁγνότητος! Κι' ἐγὼ εἶμαι τέκνον τῆς ἀληθοῦς θρησκείας τῶν Μάγων. Ὁ πατήρ μου ἦτο ἔμπορος εἰς τὴν Παρθίαν, ἀλλὰ τώρα ἀπέθανε, καὶ ἐγὼ συνελήφθην διὰ νὰ πωληθῶ ὡς δούλη διὰ τὰ χρέη του. Σῶσέ με ἀπὸ μίαν τύχην χειροτέραν τοῦ θανάτου!»

Ὁ Ἀρταβάνης ἔτρεμε σύσσωμος. Ἠσθάνθη εἰς τὴν ψυχήν του ἐκεῖνον τὸν παλαιὸν ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ὑπέστη εἰς τὸ ἄλσος τῶν φοινίκων ἐν Βαβυλῶνι καὶ

εἰς τὴν καλύβην ἐν Βηθλεὲμ - τὸν ἀγῶνα μεταξὺ τῶν ἐλπίδων τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἀγάπης. Δὶς τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀφιερώσει εἰς τὴν λατρείαν τῆς θρησκείας, δὶς ἠναγκάσθη νὰ τὸ διαθέσῃ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ παροῦσα ἦτο ἡ τρίτη δοκιμασία, ἡ ὑστάτη βάσανος, ἡ τελειωτικὴ καὶ ἀνέκκλητος ἐκλογή.

Ἦτο ἡ μεγάλη του εὐκαιρία, ἢ ὁ τελευταῖος του πειρασμός; Δὲν ἐγνώριζεν. Μόνον ἓν πρᾶγμα ἔβλεπε καθαρὰ εἰς τὸ σκότος τῆς ἀμφιβολίας του — ὅτι ἦτο ἀπαραίτητος. Τὸ δὲ ἀπαραίτητον δὲν ἔρχεται ἐκ Θεοῦ.

Μόνον ἓν πρᾶγμα ἦτο φανερὸν εἰς τὴν ἐσπαραγμένην καρδίαν του — ὅτι τὸ νὰ σώσῃ τὴν δυστυχῆ καὶ ἀπροστάτευτον ἐκείνην κόρην θὰ ἦτο μία ἀληθὴς πρᾶξις ἀγάπης. Δὲν εἶναι δὲ ἡ ἀγάπη τὸ φῶς τῆς ψυχῆς;

Ἔβγαλε τότε τὸν μαργαρίτην ἀπὸ τὸν κόλπον του. Οὐδέποτε ἄλλοτε τοῦ ἐφάνη τόσον λαμπρός, τόσον ἀκτινοβόλος, τόσον γεμάτος ἀπὸ ὡραίαν καὶ ζωντανὴν στιλπνότητα. Τὸν ἔβαλεν εἰς τὰς χεῖρας τῆς κόρης, λέγων «Ἰδοὺ τὰ λύτρα σου, κόρη μου. Εἶναι ὁ τελευταῖός μου θησαυρός, τὸν ὁποῖον ἐφύλαττον διὰ τὸν Βασιλέα!» Ἐν ᾧ ὡμίλει, τὸ σκότος τοῦ οὐρανοῦ ηὔξησε καὶ εἷς φρικιαστικὸς σπασμὸς συνεκλόνισε τὸ ἔδαφος, καθὼς συσπᾶται τὸ στῆθος ἑνὸς ἀνθρώπου, ὅστις εὑρίσκεται ἐν ἀγωνίᾳ καὶ μεγάλῃ λύπῃ. Οἱ τοῖχοι τῶν οἰκιῶν ἔτριζον καὶ ἐσείοντο, λίθοι ἀπεσπῶντο καὶ ἔπιπτον μὲ πάταγον εἰς τοὺς δρόμους. Σύννεφα κονιορτοῦ ἐγέμισαν τὸν ἀέρα. Οἱ στρατιῶται ἐτράπησαν εἰς φυγὴν ἔντρομοι, παραπαίοντες ὡς μεθυσμένοι. Ἀλλ᾽ ὁ Ἀρταβάνης καὶ ἡ κορασίς, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀπολυτρώσει, ἐζάρωσαν καὶ ἐζήτησαν προφύλαξιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς παραζάλης ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὸν τοῖχον τοῦ Πραιτωρίου.

Ὁ Ἀρταμάνης ᾐσθάνετο ὅτι τὸ πᾶν ἐτελείωσε πλέον. Τί εἶχε νὰ φοβηθῇ; Τί εἶχε νὰ ἐλπίσῃ; Εἶχε δώσει πλέον καὶ τὸ τελευταῖον ἀπομεινάριον τοῦ δώρου του διὰ τὸν Βασιλέα. Εἶχε χάσει πλέον καὶ τὴν τελευταίαν ἐλπίδα τοῦ νὰ τὸν συναντήσῃ. Τὸ πρᾶγμα εἶχε τελειώσει μὲ πλήρη ἀποτυχίαν. Ἀλλὰ καὶ μέσα εἰς τὴν σκέψιν αὐτήν, τὴν τόσον λυπηράν, ὁ Ἀρταβάνης ᾐσθάνθη μίαν εἰρήνην. Ἠσθάνθη ὅτι εὑρίσκετο ἐν τάξει μὲ τὴν συνείδησίν του, διότι ἔπραξεν ἑκάστοτε τὸ καλλίτερον. Εἶχε φανῆ πιστὸς καὶ συνεπὴς εἰς τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον τῷ εἶχε δοθῇ. Ἐζήτησε πλειότερον φῶς. Καὶ ἐὰν δὲν τὸ εὗρεν, ἐὰν ἡ ἔκβασις τῆς ζωῆς ὑπῆρξεν ἀποτυχία, ἀναμφιβόλως αὐτὸ ἦτο τὸ καλλίτερον, τοῦ ἠδύνατο νὰ γίνῃ. Ἐγνώριζε δὲ ὅτι ἐὰν ἠδύνατο νὰ ἐπαναρχίσῃ τὴν ἐπίγειον ζωήν του ἐξ ἀρχῆς, πάλιν δὲν θὰ ἔπραττε ἄλλως ἢ ὅπως ἔπραξεν.

Ἕνας νέος σκαλμὸς τοῦ σεισμοῦ ἀνεστάτωσε τὰ πάντα. Ἓν βαρὺ κεραμίδιον ἔπεσεν ἐκ τῆς στέγης καὶ ἐκτύπησε τὸν γέροντα εἰς τὸν κρόταφον. Ἡ κόρη τὸν ἀνεσήκωσε καὶ ἀκούμβησε τὴν πολιάν του κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους της, τὸ δὲ αἷμα ἔρρεεν ἐκ τῆς πληγῆς. Ἐπὶ τοῦ πελιδνοῦ προσώπου του ἔσκυψεν ἡ κορασὶς καὶ τὸν παρετήρησε φοβουμένη μήπως ἀπέθανε. Τότε μέσα εἰς τὸν ζόφον ἠκούσθη μία φωνή, ἄγνωστον πόθεν προερχομένη, πολὺ σιγανὴ καὶ ἥσυχος, ὡς ἦχος

μουσικῆς ἀκουομένη μακρόθεν. Ἡ κορασὶς ἐστράφη διὰ νὰ ἴδῃ μήπως κἄποιος ὡμίλει ἀπὸ τὸ παράθυρον ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς της, ἀλλὰ δὲν εἶδεν οὐδένα.

Τότε τὰ χείλη τοῦ γέροντος ἤρχισαν νὰ κινοῦνται εἰς ἀπάντησιν, καὶ τὸν ἤκουσεν ἡ κορασὶς νὰ λέγῃ εἰς τὴν Παρθενικὴν διάλεκτον: «Ὄχι, Κύριέ μου! Διότι πότε σὲ εἶδον πεινῶντα καὶ σὲ ἔθρεψα; ἢ διψῶντα καὶ σὲ ἐπότησα; Πότε σὲ εἶδον ξένον, καὶ σὲ ἐφιλοξένησα; ἢ γυμνὸν καὶ σὲ ἐνέδυσα; Πότε σὲ εἶδον ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ σὲ ἐπεσκέφθην; Τριάκοντα καὶ τρία ἔτη σὲ ἀνεζήτησα· ἀλλ' οὐδέποτε εἶδον τὸ πρόσωπόν σου, οὔτε σὲ ὑπηρέτησα, Βασιλεῦ μου!» Ὁ γέρων ἔπαυσεν ὁμιλῶν, καὶ ἡ γλυκεῖα φωνὴ ἦλθε πάλιν. Κι' ἡ Κορασὶς πάλιν τὴν ἤκουσε, πολὺ ἀσθενῆ καὶ μακρόθεν. Ἀλλὰ τώρα ὡσὰν νὰ ἐνόησε τὰς λέξεις: «Ἀληθῶς ἀληθῶς σᾶς λέγει, ἐφ' ὅσον ἐποίησας εἰς ἕνα τῶν ἀδελφῶν μου τούτων τῶν ἐλαχίστων εἰς ἐμὲ ἐποίησας!» Τότε μία λάμψις εἰρήνης, χαρᾶς καὶ θαυμασμοῦ ἐφώτισε τὸ ὠχρὸν πρόσωπτν τοῦ Ἀρταβάνους ὅπως ὅταν ἡ πρώτη ἀκτὶς τοῦ πρωϊνοῦ ἡλίου φωτίζει χιονισμέεην κορυφήν. Μία μακρὰ τελευταία πνοὴ ἀνακουφίσεως ἐξῆλθεν ἠρέμα ἀπὸ τὰ χείλη του. Ἡ ὁδοιπορία του εἶχε λήξει. Οἱ θησαυροί του εἶχον γίνει δεκτοί. Ὁ Τέταρτος Μάγος εἶχεν εὕρει τόν Βασιλέα!

Π. Γ. Λογγινίδης.

Η ΕΡΗΜΟΝΗΣΟΣ

ἢ

Τὸ καταφύγιον τῶν στατιαστῶν.

Διήγημα.

(κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ὑπὸ Ξ. Π. Μόσχου, Δ. Φ.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Ἡ στάσις.

Μίαν ἐξόχως ὡραίαν καὶ γαλήνιον ἑσπέραν τοῦ Ἀπριλίου 1789, πλοῖόν τι σχεδὸν ἀκίνητον ὡς ἐκ τῆς νηνεμίας ἐφέρετο ἐπὶ τῶν ἀχανῶν ὑδάτων τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ.

Ἂν καὶ οὐδεμίαν πειρατικὴν ὄψιν εἶχεν τὸ πλοῖον τοῦτο (ἂν ἐξαιρέσωμεν τὰ τηλεβόλα του), μερικοί ἐκ τοῦ πληρώματος ἠδύναντο εὐκόλως νὰ ἐκληφθοῦν κατὰ λάθος ὡς πειραταί. Ὑπῆρχεν μία ὑπερηφανία εἰς τὸ βάδισμα τινῶν ἐξ αὐτῶν καὶ μία σκυθρωπότης εἰς τὴν ὄψιν ἄλλων, τὰ ὁποῖα ἐνέφαινον δυσαρέσκειαν διὰ κάποιαν αἰτίαν, καὶ ἐδείκνυον ὅτι ἡ εἰρηνικὴ ὄψις τοῦ ὠκεανοῦ δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν ψυχικὴν κατάστασιν τῶν ἀνδρῶν. Οὗτοι ἦσαν ὅλοι Ἄγγλοι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην δὲν ἐδείκνυον τὴν εὔθυμον διάθεσιν, ἥτις χαρακτηρίζει τὸν Ἄγγλον ναύτην.

Εἶναι φυσικὸν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἦναι εὔθυμος ἐν ἡμέρᾳ καλοκαιρίας. Ἡ πρὸς τὰ ζῷα συμπάθειά του καὶ ἡ εὐχαρίστησίς του ἐκ τῶν καλλονῶν τῆς ἀψύχου φύσεως εἶναι τότε μεγάλη. Καὶ ὅμως δυσκόλως ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ ἄνθρωπος ἐπὶ τοῦ εἰρημέ-

νου πλοίου κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, ὅστις νά ρίψῃ ἔστω καὶ διαβατικὸν βλέμμα εἰς τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, ἥτις ἦτο ἀσυνήθως ὡραῖα. Τὸ πλοῖον ἐλικνίζετο ἠρέμα ἐπὶ τῆς σχεδὸν ἀοράτου φουσκοθαλασσιᾶς τοῦ ὠκεανοῦ, ὅστις ἐξετείνετο γύρωθεν καὶ μέχρι τοῦ ὁρίζοντος ὡσὰν ἕνας μέγας καθρέπτης, ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὁποίου ὁ ἥλιος ἀντηνακλᾶτο μέ θαμβωτικὴν ἀκτινοβολίαν καί εἰς τὰ βάθη τῆς ὁποίας ἀνε-κατοπτρίζοντο αἱ ἀλλόκοτοι μορφαί, οἱ χιονώδεις ὄγκοι καὶ αἱ μαργαριτώδεις σκιαὶ τῶν νεφελῶν. Εἰς συνήθεις περιστάσεις μία τοιαύτη ἑσπέρα ἠδύνατο νὰ ἀνυψώσῃ τὰς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸν Δημιουργὸν τοῦ Σύμπαντος, ἀλλ᾽ αἱ περιστά-σεις τῶν ναυτῶν ἐκείνων δὲν ἦσαν συνήθεις—ὅλως τοὐναντίον.

—«Ὄχι, Μπίλλ Μάκ-Κόϋ,» ἐψιθύρισεν εἷς τῶν ναυτῶν καθήμενος ἐπὶ τηλεβόλου παρὰ τὴν πρώραν, πρὸς ἕνα ἄλλον συντροφόν του, «ἔχω μαστιγωθῆ δὶς μόνον καὶ μόνον διότι ἐμουρμούρισα, τὸ ὁποῖον εἶναι κληρονομικὸν δικαίωμα παντὸς Ἄγγλου· καὶ δὲν τὸ ἀνέχομαι πλέον. Ποῦ ἔφθασαν τά πράγματα, ὅταν κανεὶς δὲν ἠμπορεῖ οὔτε νὰ μουρμουρίσῃ, χωρὶς νὰ φάγῃ ξύλον! Ἀλλ᾽ ἂν ὁ πλοίαρχος δὲν μοὶ ἐπιτρέψῃ νὰ μουρμουρίζω, θὰ τὸν φιλοδωρήσω μὲ μίαν φωνήν, ποῦ θὰ ἀναγκασθῇ νὰ φράξῃ τὰ αὐτιά του καὶ νὰ μοῦ κάμῃ ἑξάκις νεῦμα χωςὶς νὰ προφέρῃ λέξιν.

Ὁ ναύτης ὁ λέγων ταῦτα, Ματθαῖος Κουΐνταλ τὸ ὄνομα, ἦτο κοντόσωμος καὶ εὔρωστος νέος, ἐτῶν περίπου εἴκοσι καὶ ἑνὸς, μὲ ὄψιν δυσάρεστον καὶ ἀγρίαν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, ἥτις ἦτο ἀκόμη πλέον δυσάρεστος τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὅπου ἐνεθυμεῖτο τὰ πρόσφατα ἄδικα παθήματά του. Ὁ δὲ Μπὶλλ Μάκ-Κόϋ, πρὸς ὃν ὡμίλησεν, ἦτο περίπου τοῦ αὐτοῦ ἀναστήματος καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐξωτερι-κοῦ, ἀλλὰ κατά τινα ἔτη μεγαλείτερος καὶ μὲ κυνικὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου.

«Εἴτε μουρμουρίσῃς εἴτε φωνάξῃς, καϋμένε Μάττ,» ἀπεκρίθη ὁ Μάκ-Κόϋ μὲ χαμηλὸν γέλωτα, «θὰ σὲ ἐσυμβούλευα νὰ τὸ κάμῃς χωρὶς νὰ ἀκουσθῇς· ἄλλως ὁ πλοίαρχος θὰ σὲ ἀρχίσῃ πάλιν μὲ τὸ λωρί! Εἶναι ὑπερβολικὰ ἄγριος τώρα δά· ἔπρεπε νὰ τὸν εἶχες ἀκούσει τὸ ἀπόγευμα, ὅταν ὕβριζε τοὺς ἀξιωματικοὺς διὰ τὰ κοκοκάρυά του».

—«Μάλιστα, ἔπρεπεν», ἀπεκρίθη ὁ Κουΐνταλ· «κατὰ δυστυχίαν ἤμην κάτω τὴν ὥραν ἐκείνην· λέγουν ὅτι ὡμίλησε πολὺ ἄσχημα πρὸς τὸν κ. Χριστιανόν.»

—«Ἄσχημα; Φοβερά!» ἀπεκρίθη ὁ Μὰκ-Κόϋ· «ἐὰν ὁ κ. Χριστιανὸς ἦτο ὁ χειρότερος ἐδῶ μέσα εἰς τὸ πλοῖον, ἀντὶ νὰ ἦναι ὁ καλλίτερος ἀξιωματικός, ὁ πλοίαρχος δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὸν ὑβρίσῃ χυδαιότερα. Τὸν ἤκουσα καὶ τὸν εἶδα μὲ τὰ μάτια καὶ μὲ τ᾽ αὐτιά μου. Τὰ κοκοκάρυα ἦσαν ἐδῶ ἀνὰ μεταξὺ στὰ τηλεβόλα, καὶ ὁ πλοίαρχος ἦλθεν εἰς τὸ κατάστρωμα καὶ εἶπεν ὅτι τοῦ λείπουν ὀλίγα. Εὐθὺς ἡ ὀργή του ἐξήφθη ὅπως συνήθως καὶ ἐκάλεσεν ὅλους τοὺς ἀξιωματικούς. Ὅταν ἔφθασαν τοὺς ἐρωτᾷ: «Ποῖος μοῦ ἔκλεψε τὰ κοκοκάρυα;» Ἐννοεῖται ὅτι ὅλοι εἶπαν ὅτι δὲν ἠξεύρουν, καὶ ὅτι δὲν εἶχαν ἰδεῖ κανένα νὰ τὰ κλέπτῃ. «Τότε λοι-πόν,» λέγει ὁ πλοίαρχος, ἔτι μᾶλλον ἐξηγριωμένος, «σεῖς οἱ ἴδιοι θὰ τὰ ἐκλέψατε, διότι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξαφανισθοῦν χωρὶς νὰ τὸ γνωρίζετε σεῖς». Ἤρχισε λοιπὸν νὰ ἀνακρίνῃ κάθε ἀξιωματικὸν χωριστά. Ὁ κ. Χριστιανός, ὅταν ἔφθασεν

ἡ σειρά του, εἶπε: «Δὲν ἠξεύρω, κύριε, πλοίαρχε, ποῖος ἔκλεψε τὰ κοκοκάρυά σας, ἀλλ᾽ ἐλπίζω ὅτι δὲν μὲ νομίζετε τόσον ποταπὸν ὥστε νὰ τὰ κλέψω ἐγώ.» Τότε ὁ πλοίαρχος διὰ μιᾶς ἐπῆρε φωτιὰ ὅπως ἡ πυρῖτις. «Μάλιστα, πεινασμένο σκυλί,» λέγει, «εἶμαι βέβαιος ὅτι σὺ τὰ ἔκλεψες· ἄλλως θὰ ἦσο εἰς θέσιν νὰ μοῦ δώσῃς καλλιτέρας πληροφορίας».

«Αὐτὸ ἦτο κάπως χονδρό», εἶπεν ὁ Κουΐνταλ μὲ εἰρωνικὸν μειδίαμα. «Καὶ τὶ ἀπήντησεν ὁ κ. Χριστιανός;»

—«Δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ᾽ ἐφαίνετο ὡς ἕτοιμος νὰ ξεσπάσῃ. Τὸν εἶδα νὰ κοκκινίζῃ ὡσὰν ἀστακὸς καὶ νὰ δαγκάνῃ τὰ χείλη του τόσον δυνατά, ὥστε ἔβγαλαν αἷμα. Ἔχω τὴν ἰδέαν μου, σύντροφε,» προσέθηκεν ὁ Μὰκ Κόϋ χαμηλοφώνως, «ὅτι ἂν ὁ πλοίαρχος δὲν ἀλλάξῃ τοὺς τρόπους του, θὰ ἔχωμεν.....»

—«Ἔλα, ἔλα, σύντροφε», διέκοψε μία φωνὴ ὄπισθέν του· «ἐὰν ὁμιλῇς περὶ στάσεως κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον, θὰ βρεθῇς κρεμασμένος καμμίαν ἡμέραν εἰς τὴν ἄκραν τῆς μεγάλης κεραίας».

Ὁ ναύτης, ὁ ὁποῖος ἐπλησίασε τοὺς δύο ἄλλους καὶ ὡμίλησε κατ᾽ αὐτὸν τὸν τρόπον, ἦτο κοντὸς καὶ ρωμαλέος καὶ εὐθυμώτερος τῶν δύο συντρόφων του. Ἦτο περίπου εἰκοσιδύο ἐτῶν τὴν ἡλικίαν μὲ πρόσωπον βαθέως ἐστιγμένον ἀπὸ εὐφλογίαν καὶ μὲ μίαν εὔθυμον ἔκφρασιν ἀδιαφορίας, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν συντρόφων του ὁ «Ἀμέριμνος Τζάκ» (1).

—«Δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ μόνος ποῦ ὁμιλεῖ περὶ στάσεως εἰς αὐτὸ τὸ πλοῖον», ἐμουρμούρισεν ὁ Μὰκ-Κόϋ. «Εἶναι πολλοὶ μεταξύ μας, τῶν ὁποίων ἡ ράχις ἐμαστιγώθη μέχρις αἵματος καὶ ἐτιμωρήθησαν μὲ κράτησιν τοῦ κρασιοῦ των μόνον καὶ μόνον ἀπὸ μῖσος, καὶ τὸ ἠξεύρεις καλά, Γιάννη Ἄδαμς!»

—«Μάλιστα, τὸ ἠξεύρω», ἀπεκρίθη ταχέως ὁ Ἰωάννης Ἄδαμς, «ἀλλὰ ἠξεύρω ὡσαύτως ὅτι ὑπάρχει καὶ δικαιοσύνη εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἔχομεν μεγάλα καὶ δίκαια παράπονα κατὰ τοῦ πλοιάρχου, ὥστε καλλίτερα νὰ περιμένωμεν ἕως οὗ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὴν πατρίδα, παρὰ νὰ χειροδικήσωμεν ἐδῶ καὶ νὰ τεθῶμεν ἐκτὸς τοῦ νόμου.»

—«Δὲν συμφωνῶ μαζύ σου, Τζάκ,» εἶπεν ὁ Κουΐνταλ, μὲ πολλὴν ἀποφασιστικότητα, «καὶ θαυμάζω νὰ σὲ βλέπω τόσον δειλόν».

Ὁ Ἄδαμς ἐγέλασε περιφρονητικῶς καὶ ἀπεμακρύνθη· τότε οἱ ἄλλοι δύο ἐπλησίασαν ἕνα κύκλον τῶν συντρόφων των, οἱ ὁποῖοι συνωμίλουν χαμηλοφώνως κοντὰ εἰς τὸν γερανὸν τῆς ἀγκύρας.

Ὁ Ματθαῖος Κουΐνταλ δὲν ἦτο ὁ μόνος ἐπὶ τοῦ πλοίου, ὁ μὴ συμφωνῶν πρὸς τὴν μετριοπαθῆ γνώμην τοῦ Τζὰκ Ἄδαμς· ἐπὶ τοῦ καταστρώματος εἰς τὸ κέντρον τοῦ πλοίου, καθὼς καὶ περὶ τὴν πρώραν, ψιθυρισμοὶ βαθείας ἀγανακτήσεως ἠκούοντο.

(1) Τζὰκ εἶναι παρὰ τοῖς Ἄγγλοις τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦ Ἰωάννης (Γιαννάκης, ὡς λέγομεν ἡμεῖς). Ἀλλ᾽ εἶναι καὶ τὸ ὄνομα, μὲ τὸ ὁποῖον ὀνομάζουν οἱ Ἄγγλοι ἐν γένει κάθε ναύτην·

Τὸ πλοῖον ἦτο ἡ περίφημος «Μπάουντυ» (Bounty), ἥτις ἐναυλώθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐξωπλίσθη ἵνα πλεύσῃ πρὸς τὴν νῆσον Ὀταχείτην (τὴν ἤδη καλουμένην Ταχίτην*) τοῦ εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ πρὸς παραλαβὴν ἀρτοδένδρων, ἐπειδὴ ἐθεωρήθη καλὸν νὰ εἰσαχθῇ τὸ δένδρον ἐκεῖνο εἰς τὰς νήσους τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν. Ἐν παρόδῳ δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ μεταφύτευσις ἐξετελέσθη βραδύτερον, ἂν καὶ ἀπέτυχεν ἡ πρώτη αὕτη ἀπόπειρα.

Ἡ «Μπάουντυ» εἶχε τεθῆ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Γουλιέλμου Μπλάη, ὑποπλοιάρχου τοῦ Βασιλικοῦ ναυτικοῦ τῆς Ἀγγλίας. Ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου ἦτο περίπου 215 τόννων, εἶχε δὲ ἐφοδιασθῆ μὲ πᾶν εἶδος ἐργαλείου καὶ μὲ πᾶν ἐφόδιον χρήσιμον διὰ τὴν ἰδιαιτέραν ἀποστολήν του καὶ ἀπέπλευσεν ἀπὸ τὸ Σπίτχαϊδ τῆς Ἀγγλίας τῇ 23η Δεκεμβρίου 1787.

Ὁ κυβερνήτης Μπλάη, ἂν καὶ ἦτο ἱκανὸς καὶ δραστήριος ναυτικός, ἦτο χαρακτῆρος ὀργίλου καὶ τυραννικοῦ. Κατὰ τὸν πλοῦν καὶ μετὰ ταῦτα ἐν Ὀταχείτῃ εἶχε φερθῆ τόσον βαναύσως καὶ μὲ τόσην ἄδικον αὐστηρότητα πρὸς τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς ναύτας του, ὥστε ἐμισεῖτο σφοδρῶς ὑπὸ τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν. Εἶναι λυπηρὸν νὰ ἦναί τις ὑποχρεωμένος νὰ γράφῃ ταῦτα περὶ ἑνὸς ἀνδρός, ὁ ὁποῖος κατόπιν ἀνῆλθεν εἰς διάφορα ἀξιώματα καὶ τιμὰς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ· ἀλλ' αἱ ἀποδείξεις καὶ μαρτυρίαι, αἱ προσαχθεῖσαι δημοσίᾳ ἐπὶ δικαστηρίου, ἐνισχυόμεναι καὶ ὑπὸ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Μπλάη καὶ ὑπὸ ἄλλων μαρτυριῶν ἔξωθεν ἀποδεικνύουν πέρα πάσης ἀμφιβολίας ὅτι ἡ ἐπὶ τῆς «Μπάουντυ» διαγωγή του ἦτο οὐ μόνον ἄτοπος ἀλλὰ καὶ ὅλως κτηνώδης.

Τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα μέλλομεν ἤδη νὰ διηγηθῶμεν, συνέβησαν ἀφ' οὗ τὰ ἀρτόδενδρα ἐφορτώθησαν ἐν Ὀταχείτῃ καὶ ἐνῷ τὸ πλοῖον ἔπλεεν ἐπιστρέφον πρὸς τὴν Ἀγγλίαν.

Εἴπομεν ὅτι ψιθυρισμοὶ βαθείας ἀγανακτήσεως ἠκούοντο ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ὁ Φλέτσερ Χριστιανὸς, ὕπαρχος τοῦ πλοίου, ἤτοι δεύτερος πλοίαρχος, ἦτο ἀκουμβισμένος εἰς τὴν κουπαστὴν τοῦ πλοίου κατὰ τὴν ὡραίαν ἐκείνην ἑσπέραν καὶ ἐκύτταζε συνωφρυωμένος καὶ μὲ συνεσφιγμένα χείλη τὴν ἀχανῆ θάλασσαν. Τὰ μεγαλοπρεπῆ νέφη καὶ αἱ χρυσαῖ αὐτῶν ἀνταναλάσεις οὐδεμίαν εἶχον ὡραιότητα δι' αὐτὸν, ἐν ᾧ ἕνας καρχαρίας κολυμβῶν νωχελῶς παρὰ τὸ πλοῖον καὶ ἐγείρων ἐκ διαλειμμάτων τὸ πτερύγιόν του ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ἐφαίνετο ὡς ἐὰν τῷ παρεῖχε κάποιαν ἀγρίαν εὐχαρίστησιν.

—«Μάλιστα» ἐψιθύρισεν «ἐὰν μόνον τὸ ἕνα του πόδι εὑρίσκετο μέσα στὸ ἀηδὲς στόμα σου, θὰ εἴχομεν ἐδῶ μέσα ἐπὶ τέλους ὀλίγην εἰρήνην κατόπιν τόσων μηνῶν βασανιστήρια!»

Ὁ Φλέτσερ Χριστιανός, ἂν καὶ ζωηρὸς νέος, δὲν ἐθύμωνεν εὐκόλως δι' ἀδικίαν

* Ὅτε κατὰ πρῶτον οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ἠρωτήθησαν περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς, ἀπεκρίθησαν «Ὀ-ταχίτη» «Εἶνε ἡ Ταχίτη». Ἐντεῦθεν τὸ παλαιότερον ὄνομα *Ὀταχείτη*.

ἢ ὕβριν. Τοὐναντίον, εἶχεν ὑποστῆ μὲ πολλὴν ὑπομονὴν τὴν συχνάκις ἐπιδειχθεῖσαν βάναυσον ἀλαζονείαν τοῦ προϊσταμένου του, Ἐκ φύσεως ἦτο χαρακτὴρ εὔθυμος καὶ ἱλαρός, πρὸς δὲ τούτοις ἰσχυρὸς τὸ σῶμα, ἀξιοπρεπὴς τὸ παράστημα εὐκίνητος καὶ ἀθλητικός, ἠγαπᾶτο δὲ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν καὶ τοῦ πληρώματος. Ἀλλὰ ἡ διαγωγὴ τοῦ κυβερνήτου τὸν εἶχε παροξύνει. Ἡ περὶ τῶν κοκοκαρύων προσβολὴ καὶ ὕβρις τοῦ Μπλάη, λαβοῦσα χώραν δημοσίᾳ, ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῆς ὑπομονῆς του. Κατὰ τὴν παροιμίαν, «τὸ μαχαῖρι εἶχε φθάσει πλέον εἰς τὸ κόκκαλον» καὶ ἐκ τῆς δεινῆς ταύτης περιστάσεως προέκυψεν ἔρις δεινή, ἧς τὰ ἄμεσα ἀποτελέσματα ἦσαν ὀλέθρια καὶ καταπληκτικά, ὡς θέλει φανῆ ἐν τῇ συνεχείᾳ τοῦ παρόντος διηγήματος.

—«Εἰς ποῖον ἀναφέρεται ἡ ὡραία εὐχή σου ;» ἠρώτησεν ἕνας συνάδελφός του ἀξιωματικὸς ὀνόματι Στούαρτ, ὁ ὁποῖος τότε ἀκριβῶς εἶχε πλησιάσει καὶ στηριχθῆ ἐπὶ τῆς κουπαστῆς πλησίον του,

—«Δὲν ἠμπορεῖς νὰ μαντεύσῃς ;» εἶπεν ὁ ἄλλος σκυθρωπάζων.

—«Μάλιστα, μαντεύω», εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς κυττάζων μετὰ προσοχῆς τὸ πτερύγιον τοῦ καρχαρίου. «Ἀλλὰ δὲν ὑποθέτω, ὅτι ἔχεις κατὰ νοῦν νὰ ἐκτελέσῃς τὴν τρελλὴν σκέψιν σου τοῦ νὰ ἐγκαταλίπῃς τὸ πλοῖον».

«Μάλιστα, τὸ ἔχω κατὰ νοῦν», ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ Χριστιανός. «Ἔχω ἰδεῖ τὸν ναύκληρον καὶ τὸν ξυλουργόν· ἀμφότεροι ὑπεσχέθησαν νὰ μὲ βοηθήσουν. Ἔλαβα σανίδας, τὰς ὁποίας ἔζωσα μὲ σχοινία εἰς εἶδος σχεδίας, καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς ἔχω κατὰ νοῦν νὰ ζητήσω τὴν τύχην μου. Ἔχω ἤδη ἕνα σάκκον ἕτοιμον μὲ ὀλίγα τρόφιμα, ἕνα ἄλλον μὲ ὀλίγα καρφία καὶ κομβία, διὰ νὰ ἐξαγοράσω τοὺς ἀγρίους. Ὁ κ. Χάϋουαρδ εἶναι ὁ μόνος ἀξιωματικός, εἰς τὸν ὁποῖον ἐφανέρωσα τὸ σχέδιόν μου ἐκτὸς σοῦ. Ὅπως σὺ, προσπαθεῖ καὶ ἐκεῖνος νὰ μὲ ἀποτρέψῃ, ἀλλὰ μάτην. Θὰ ἐγκαταλείψω τὸ πλοῖον ἀπόψε».

—«Ἀλλὰ ποῦ θὰ ὑπάγῃς ;» ἠρώτησεν ὁ Στούαρτ.

Ο Χριστιανὸς ἔδειξε τὴν Τοφούαν, μίαν τῶν Φιλικῶν Νήσων, ἥτις ἤρχισεν ἤδη νὰ φαίνεται ὡς μικρὸν μέλαν στίγμα ἐπὶ τοῦ λάμποντος ὁρίζοντος κατὰ τὸ μέρος ὅπου ὁ ἥλιος μόλις εἶδε δύσει.

—«Καὶ πῶς ἐλπίζεις νὰ διαφύγῃς τοῦτον ; εἶπεν ὁ ὑπαξιωματικὸς δεικνύων τὸν καρχαρίαν, ὁ ὁποῖος, τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκτύπησε διὰ τῆς πελωρίας οὐρᾶς του τὰ ὕδατα, ὡς ἐὰν εἶχεν ἐννοήσει καὶ χαρῆ ὅτι ἐγένετο τοιοῦτος λόγος περὶ αὐτοῦ.

—«Θὰ τὸ ρίψω εἰς τὴν τύχην», εἶπεν ὁ Χριστιανὸς μὲ πικρίαν καὶ μὲ ὄψιν τόσον στυγνὴν καὶ πλήρη ὀργῆς, ὥστε ὁ νεαρὸς συνάδελφός του ἐφοβήθη». «Κύτταξε», προσέθηκεν ὁ Χριστιανὸς ἀνοίξας τὸν ὑπενδύτην του καὶ δείξας μικρὸν φιαλίδιον δηλητηρίου κρεμάμενον ἐκ τοῦ λαιμοῦ του· «προτιμῶ νὰ ἀποθάνω παρὰ νὰ ζῶ ὑπὸ τὰ βασανιστήρια τῶν τελευταίων τριῶν ἑβδομάδων. Ἂν ἀποτύχω νὰ διαφύγω τὸν καρχαρίαν, βλέπεις ὅτι δὲν θὰ εὐτυχήσῃ νὰ μὲ συλλάβῃ ζῶντα.»

—«*Καλλίτερα προσπάθησε νὰ κυριεύσῃς τὸ πλοῖον!*» ἐψιθύρισε μία φωνὴ ὄπισθέν του.

Ὁ Χριστιανὸς ἐταράχθη καὶ ὠχρίασεν, ἀλλὰ δὲν ἔστρεψε τὴν κεφαλήν, ἵνα ἴδῃ ποῖος ἦτο ὁ λαλήσας. Ὁ ἀξιωματικός, ὅστις ἵστατο πλησίον του, ἦτο φανερὸν ὅτι δὲν ἤκουσε τὸ ψιθυρισθέν.

—«Δὲν ἠμπορῶ εἰμὴ νὰ παραδεχθῶ ὅτι δὲν κάμνεις καλὰ» εἶπεν ὁ Στούαρτ». «Τὸ μόνον ποῦ μποροῦμεν νὰ πράξωμεν εἶναι νὰ ὑποφέρωμεν δι' ὀλίγον ἀκόμη, καὶ τότε θὰ λάβωμεν τὸ δίκαιόν μας εἰς τὴν Ἀγγλίαν.»

(ἀκολουθεῖ)

ΗΜΕΡΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ

Εἶναι γνωστὸν τὸ ἔθιμον, ὅπερ μετὰ μεγίστης εὐλαβείας τηρεῖ ὁ λαὸς τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, τοῦ νὰ ἀναπέμπῃ, κατὰ μίαν ὡρισμένην ἡμέραν τοῦ ἔτους (τὴν τελευταίαν Πέμπτην τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου), δημοσίαν εὐχαριστίαν ἐπ' ἐκκλησίας εἰς τὸν Θεόν, διὰ τὴν συγκομιδὴν τοῦ ἔτους καὶ δι' ὅλα τὰ ἀγαθά, ἅτινα ἐπεδαψίλευσε κατὰ τὸ λῆγον ἔτος εἰς τὸν λαὸν τῆς Ἀμερικῆς. Ἡ ἡμέρα αὐτη, μετὰ τὴν συγκέντρωσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἀποτελεῖ μεγάλην οἰκογενειακὴν ἑορτήν, ἥτις τῇ φροντίδι καὶ εὐσπλαγχνίᾳ τῶν εὐσεβῶν, ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὰ νοσοκομεῖα, ἄσυλα, γηροκομεῖα, ὀρφανοτροφεῖα καὶ παντοῖα ἄλλα φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα, καθὼς καὶ εἰς τὰς φυλακάς, διὰ τῆς παροχῆς πλουσίου γεύματος εἰς πάντας τοὺς ἐν τοῖς ἱδρύμασι τούτοις εὑρισκομένους.

Ἐφέτος ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας Κούλιτζ ἐξέδωκεν ὡς συνήθως τὸ σχετικὸν διάγγελμα, δι' οὗ ὁρίζεται ἡ Πέμπτη 29 Νοεμβρίου ὡς Ἡμέρα Εὐχαριστίας.

Τὸ διάγγελμα ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς ἔκπαλαι ἐτήρησε τὴν σοφὴν συνήθειαν νὰ ἑορτάζῃ ἑορτὴν Εὐχαριστίας διὰ τὰ ἀγαθά, διὰ τῶν ὁποίων ἡ Θεία πρόνοια ἐπροίκισεν αὐτόν.

«Κατ' ἀρχὰς ἡ εὐχαριστία αὕτη ἐγίνετο ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν αὐθόρμητος ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν πλουσίων συγκομιδῶν, μολονότι δὲ ὁ τρόπος τῆς ζωῆς μας ἤλλαξ' σημαντικῶς, ἡ συνήθεια αὕτη παρέμεινε καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἀπέβη ἓν ἀπὸ τὰ μᾶλλον χαρακτηριστικὰ ἔθιμα τῆς χώρας μας. Κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν εἰς τὰς οἰκίας καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὸ ἔθνος σύσσωμον ἀναπέμπει τὰς εὐχαριστηρίους εὐχάς του. Τὸ ἔθιμον δίδει εὐκαιρίαν εἰς ἕκαστον νὰ ῥίψῃ ἕνα βλέμμα εἴς τε τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς ἀτυχίας τοῦ διαρρεύσαντος ἔτους καὶ νὰ ἐλπίζῃ εἰς καλλίτερον μέλλον.

«Ἐφέτος πλησιάζει ἡ ἡμέρα ἡ καθιερωθεῖσα πρὸς ἐπισκόπησιν τοῦ βίου μας, καὶ πρὸς εὐχαριστίαν τοῦ Δοτῆρος τῶν ἀγαθῶν. Καὶ εἶναι θερμοτέρα ἡ εὐχαριστία αὐτή, ὅταν συγκρίνωμεν τὴν θέσιν μας πρὸς τὴν θέσιν οἱουδήποτε ἄλλου λαοῦ. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπέστημεν δύο δοκιμασίας, τὸν θάνατον τοῦ προέδρου μας

Χάρδιγκ, τὸν ὁποῖον ἐπένθησαν παντοῦ ὅπου καλλιεργοῦνται εὐγενῆ ἰδεώδη, καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς φίλης Ἰαπωνίας, ἡ ὁποία ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν λαόν μας νὰ δείξῃ τὴν ὑψηλόφρονα αὐτοῦ εὐγένειαν καὶ ὑπῆρξεν αἰτία νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ διεθνὴς ἀδελφικὴ ἀλληλεγγύη, πολύτιμος παράγων τῆς παγκοσμίου εἰρήνης. Ἡμεῖς οἱ Ἀμερικανοὶ ηὐνοήθημεν ἐξαιρετικῶς ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἄλλοι λαοί ὑπέστησαν καὶ ὑφίστανται στερήσεις, θὰ φανῶμεν δὲ ἄξιοι τῆς Θείας εὐνοίας ἂν χρησιμοποιήσωμεν τὴν εὐημερίαν μας εἰς ἀνακούφισιν τῶν στερουμένων. Ἀναμετρῶντες ταῦτα θὰ γίνωμεν ἄξιοι νὰ συντελέσωμεν εἰς βελτίωσιν τοῦ κόσμου, οὗτινος ἡ εὐημερία ἔχει ἀνάγκην τῶν ἁπανταχοῦ ἀγαθῶν παραγόντων.

»Διὰ ταῦτα ἐγὼ ὁ Κάλβιν Κούλιτζ, πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ὁρίζω διὰ τῆς παρούσης μου τὴν 29 Νοεμβρίου ἡμέραν Πέμπτην ὡς Ἡμέραν Εὐχαριστίας καὶ συνιστῶ τὴν γενικὴν τήρησιν αὐτῆς εἰς ἅπασαν τὴν χώραν. Καλεῖται ὁ λαὸς νὰ συνέλθῃ εἰς τοὺς οἴκους του ἢ εἰς τοὺς συνήθεις αὐτῷ εὐκτηρίους τόπους διὰ νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀγαθά, δι᾽ ὧν μᾶς ἐπλήρωσε καὶ νὰ ζητήσῃ τὸν ἀληθῆ φωτισμόν, ὅπως καταστῇ ἄξιος τῆς θείας ταύτης εὐνοίας.

Πρὸς πίστωσιν τούτου ὑπέγραψα τὸ παρὸν καί ἐπέθηκα τὴν μεγάλην τοῦ κράτους σφραγίδα.

Ἐν Οὐασιγκτῶνι 25 Νοεμβρίου τοῦ σωτηρίου μὲν ἔτους 1923, τῆς δὲ ἡμετέρας Ἀνεξαρτησίας 148ου

Κάλβιν Κούλιτζ

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΡΓΑΖΩΝΤΑΙ ΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΙ

Εἰς τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ θρησκευτικαὶ ἀποχρώσεις, ἰδίως τοῦ Εὐαγγελικοῦ δόγματος, ἀπό τινων ἐτῶν ἔχει συμπηχθῆ Συμβούλιον Συνομοσπονδίας τῶν Ἐκκλησιῶν, εἰς τὸ ὁποῖον συνεργάζονται ἐν πλήρει συμπνοίᾳ ἀντιπρόσωποι πασῶν τῶν Εὐαγγελικῶν ἀποχρώσεων (Πρεσβυτερικῶν, Ἐπισκοπικῶν, Κοινοτικῶν, Βαπτιστῶν, Μεθοδιστῶν, Λουθηρανῶν) πρὸς σύσφιγξιν τῶν μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν τούτων δεσμῶν ἀγάπης καὶ συμπράξεως εἰς τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ τό τε θρησκευτικὸν καὶ τὸ κοινωνικόν.

Τὸ πῶς δὲ ἐννοοῦν τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος, καταφαίνεται ἐκ τῆς τελευταίας ἐνεργείας τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου. Ὁ τέως ἀποθανὼν Πρόεδρος Χάρδιγγ εἰς τὸ τελευταῖόν του διάγγελμα πρὸς τὸν Ἀμερικανικὸν λαὸν ἐξέφραζε τὸν διακαῆ αὐτοῦ πόθον, ὅπως ἴδῃ τὴν Ἀμερικὴν λαμβάνουσαν ἐνεργὸν καὶ ἐπίσημον μέρος εἰς τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης. Ὡς γνωστόν, ὁ Ἀμερικανικὸς λαὸς εἶναι διῃρημένος ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἂν ἡ Ἀμερικὴ πρέπῃ ἢ ὄχι νὰ γίνῃ μέλος τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν. Καὶ ἐπειδὴ τίθεται τώρα τὸ ζήτημα τοῦ ἱδρυθέντος Διεθνοῦς Δικαστηρίου, τὸ Συμβούλιον Συνομοσπονδίας τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπηύθυνε πρὸς ἁπάσας τὰς ἐκκλησίας ἐγκύκλιον, δι᾽ ἧς καλοῦνται αὗται νὰ ἐργασθοῦν, νὰ προπαρασκευά,

σουν καὶ διαφωτίσουν τὰ ποίμνιά των καὶ νὰ ἀποστείλουν ψηφίσματα πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν Κυβέρνησιν καὶ Γερουσίαν ὑπὲρ τῆς συμμετοχῆς τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εἰς τὸ εἰρημένον Διεθνὲς Δικαστήριον, ὡς μέσον ἰσχυρὸν ὑπὲρ τῆς εἰρηνικῆς καὶ δικαίας λύσεως τῶν διεθνῶν διαφορῶν καὶ διενέξεων, ἄνευ πάθους καὶ ἄνευ πολέμων.

Τὴν πρότασιν ταύτην ἐνέκρινε καὶ ὑπεστήριξε πρώτη ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῆς Πρεσβυτερικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, ἥτις δι' ἀποφάσεως αὐτῆς ἐκάλεσε τὰς κατὰ μέρος Πρεσβυτερικὰς ἐκκλησίας νὰ ἐπιληφθοῦν τῆς συζητήσεως καὶ διαδόσεως παρὰ τῷ λαῷ αὐτῶν τῆς μεγάλης ταύτης ἰδέας καὶ προσπαθείας ὑπὲρ ἐμπεδώσεως τῆς παγκοσμίου εἰρήνης.

Ἡ προειρημένη ἐγκύκλιος τοῦ Συμβουλίου Συνομοσπονδίας τῶν Ἐκκλησιῶν καλεῖ πάσας τὰς Χριστιανικὰς ὀργανώσεις τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν Χριστ. Συλλόγων τῶν Νέων, τῶν Νεανίδων, τῶν Ἐθελοντῶν Φοιτητῶν, τῆς Χριστ. Προσπαθείας καὶ ἄλλων ὀργανώσεων τῆς νεολαίας, ὅπως κατὰ τὴν ἑβδομάδα Νοεμβρίου 5—12, συγκροτήσουν ὅσας δύνανται περισσοτέρας δημοσίας συναθροίσεις ὑπὲρ τῆς ἐπισήμου συμμετοχῆς τῶν Ἡνωμ. Πολιτειῶν εἰς τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης. Ἐπίσης καλεῖ πάντας τοὺς εὐσεβεῖς, ὅσοι εἶναι μέλη Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων, ἐργατικῶν Ἑνώσεων καὶ Συνομοσπονδιῶν, τοὺς πρυτάνεις πανεπιστημίων, διευθυντὰς κολλεγίων καὶ ἀνωτέρων σχολῶν, τοὺς γυναικείους συλλόγους (πολιτικούς, κοινωνικοὺς καὶ φιλανθρωπικοὺς) καὶ τοὺς διευθυντὰς ἐφημερίδων καὶ περιοδικῶν καὶ πᾶν ἄλλο σωματεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέχουν εὐσεβεῖς Χριστιανοί, νὰ συμπράξουν εἰς τὴν ὠργανωμένην ταύτην προσπάθειαν. Ἐπίσης προσκαλεῖ πάντας τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ ποιμένας τῶν κατὰ μέρος ἐκκλησιῶν νὰ κηρύξουν ἀπ' ἄμβωνος πρὸς τὰ ποίμνιά των τὴν Κυριακὴν 11 Νοεμβρίου (ἐπέτειον τῆς ἀνακωχῆς τοῦ 1918) ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Καὶ πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ δέουσαν κατεύθυνσιν τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης προσπαθείας τὸ Συμβούλιον ἐξέδωκε λαϊκὸν φυλλάδιον ἐπιγραφόμενον «Αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀμερικῆς ὑπὲρ τοῦ Διεθνοῦς Δικαστηρίου», ὅπερ διανέμεται κατὰ ἑκατομμύρια διὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πρακτορείων τοῦ τύπου.

Εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ γηραιᾷ Εὐρώπῃ βιοῦντας, οἵτινες συνειθίσαμεν εἰς τὴν ἰδέαν ὅτι ἔργον τῶν Χριστ. Ἐκκλησιῶν εἶναι ἡ τέλεσις ἐκκλησιαστικῶν λειτουργιῶν καὶ ὁ περιορισμὸς εἰς ζητήματα καθαρῶς θεολογικά, ἐμποιεῖ κατάπληξιν ἡ θέα τοιούτων μεγάλων, εὐγενῶν καὶ κοινωφελῶν δράσεων τῆς Ἐκκλησίας. Νομίζομεν ὅμως ὅτι πρέπει νὰ ἐνστερνισθῶμεν τὸ δίδαγμα, ὅπερ μᾶς παρέχει τὸ παράδειγμα τῶν Ἀμερικανικῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐὰν αἱ διάφοροι Ἐκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ δὲν δύνανται ἢ δὲν θέλουν νὰ συμβάλλουν τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν δικαίαν καὶ θεάρεστον ἐπίλυσιν παντὸς ζητήματος, ὅπερ ἐνδιαφέρει καὶ συνταράσσει τὸν κόσμον σήμερον, αἱ Ἐκκλησίαι ἐκεῖναι εἶναι προτιμώτερον νὰ κηρύξουν ἑαυτὰς διαλελυμένας, διότι δὲν ἐκπληροῦν πλέον τὸν προορισμὸν αὐτῶν, ὅστις εἶναι νὰ διαμορφωθῇ ὁ κόσμος συμφώνως πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν ἰδεολογίαν, ἣν ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον ὁ Ἰησοῦς Χριστός.